

Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie

**College Sociale Wetenschappen,
Universiteit van Amsterdam**

Quality Assurance Netherlands Universities (QANU)
Catharijnesingel 56
Postbus 8035
3503 RA Utrecht
The Netherlands

Telefoon: 030 230 3100
Fax: 030 230 3129
E-mail: info@qanu.nl
Internet: www.qanu.nl

Projectnummer: Q309

© 2012 QANU

Tekst en cijfermateriaal uit deze uitgave mogen, na toestemming van QANU en voorzien van bronvermelding, door middel van druk, fotokopie, of op welke andere wijze dan ook, worden overgenomen.

INHOUD

Rapport over de bacheloropleiding Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie van de Universiteit van Amsterdam.....	5
Administratieve gegevens van de opleiding	5
Administratieve gegevens van de instelling.....	5
Kwantitatieve gegevens over de opleiding	5
Samenstelling van de commissie.....	5
Werkwijze van de commissie.....	6
Samenvattend oordeel van de commissie.....	9
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	13
Bijlagen.....	31
Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van de visitatiecommissie	33
Bijlage 2: Domeinspecifiek referentiekader.....	35
Bijlage 3: Beoogde eindkwalificaties	41
Bijlage 4: Overzicht van het programma	43
Bijlage 5: Kwantitatieve gegevens over de opleiding	45
Bijlage 6: Bezoekprogramma.....	47
Bijlage 7: Bestudeerde afstudeerscripties en documenten.....	49
Bijlage 8: Onafhankelijkheidsverklaringen.....	51

Dit rapport is vastgesteld op 18 december 2012.

Rapport over de bacheloropleiding Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie van de Universiteit van Amsterdam

Dit rapport volgt het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO.

Administratieve gegevens van de opleiding

Bacheloropleiding Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie

Naam van de opleiding:	Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie
Registratienummer CROHO:	50035
Niveau van de opleiding:	bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	wo
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	-
Locatie(s):	Amsterdam
Variant(en):	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31 december 2013

Het bezoek van de visitatiecommissie Culturele Antropologie aan het College Sociale Wetenschappen van de Universiteit van Amsterdam vond plaats op 11 en 12 juni 2012.

Administratieve gegevens van de instelling

Naam van de instelling:	Universiteit van Amsterdam
Status van de instelling:	bekostigd
Resultaat instellingstoets:	nog niet bekend

Kwantitatieve gegevens over de opleiding

De vereiste kwantitatieve gegevens over de opleiding zijn opgenomen in Bijlage 5.

Samenstelling van de commissie

De commissie die de bacheloropleiding Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie van de Universiteit van Amsterdam beoordeelde bestond uit:

- Prof. dr. André Droogers (voorzitter), emeritus hoogleraar Culturele Antropologie, Vrije Universiteit;
- Prof. dr. Rik Pinxten, hoogleraar Culturele Antropologie, Universiteit Gent;
- Dr. Alexandra Pillen, universitair docent Medische Antropologie, University College London;
- Ir. Adrie Papma, zakelijk directeur Oxfam/Novib NL;
- Reinout Meijnen, student Culturele Antropologie, Universiteit Leiden.

Drs. Titia Busing, medewerker van QANU, ondersteunde de commissie als secretaris.

Het College van Bestuur van Universiteit van Amsterdam en de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) hebben ingestemd met samenstelling van de commissie voor de beoordeling van de twee genoemde opleidingen. De Curricula Vitae van de leden van de commissie zijn opgenomen in Bijlage 1.

Werkwijze van de commissie

De beoordeling van de bacheloropleiding Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie van de Universiteit van Amsterdam was onderdeel van een clusterbeoordeling. In het kader van deze clustervisitatie beoordeelde de visitatiecommissie Culturele Antropologie 2012 in totaal 13 opleidingen Culturele Antropologie aan vijf deelnemende universiteiten, te weten de Radboud Universiteit Nijmegen, de Vrije Universiteit Amsterdam, de Universiteit van Amsterdam, de Universiteit Utrecht en de Universiteit Leiden.

De commissie voor de clusterbeoordeling Culturele Antropologie bestond uit in totaal tien commissieleden:

- Prof. dr. André Droogers (voorzitter bezoek RU, UvA, LEI en UU), emeritus hoogleraar Culturele Antropologie, Vrije Universiteit;
- Prof. dr. Michiel Baud (voorzitter bezoek VU), hoogleraar Latijns-Amerika Studies en directeur van het Centrum voor Studie en Documentatie van Latijns-Amerika (CEDLA), Universiteit van Amsterdam;
- Prof. dr. Rik Pinxten, hoogleraar Culturele Antropologie, Universiteit Gent;
- Dr. Alexandra Pillen, universitair docent Medische Antropologie, University College London;
- Ir. Adrie Papma, zakelijk directeur Oxfam/Novib NL;
- Prof. dr. Inge Hutter, hoogleraar Demografie en decaan van de Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen, Rijksuniversiteit Groningen;
- Prof. dr. Hastings Donnan, hoogleraar Anthropology, Queen's University Belfast en co-director van het Centre for International Borders Research;
- Prof. dr. Mark Nichter, hoogleraar Anthropology, Public Health and Family Medicine, Universiteit van Arizona;
- Reinout Meijnen MA, alumna Culturele Antropologie, Universiteit Leiden;
- Charlotte Kemmeren MSc, alumna van de masteropleiding Social and Cultural Anthropology, Vrije Universiteit Amsterdam en masterstudent Sociale Geografie, Universiteit van Amsterdam.

Voor ieder bezoek werd, rekening houdend met eventuele belangenconflicten, expertise en beschikbaarheid, een (sub)commissie samengesteld. Omdat commissievoorzitter prof. André Droogers gastonderzoeker is aan de Vrije Universiteit en dus niet onafhankelijk is voor die instelling, heeft prof. Michiel Baud tijdens het bezoek aan de VU het voorzitterschap waargenomen. Om de consistentie binnen het cluster te waarborgen heeft ir. Adrie Papma alle bezoeken bijgewoond.

Coördinator van de clustervisitatie Culturele Antropologie was dr. Floor Meijer, medewerker van QANU. Zij was tevens de projectleider van het bezoek aan de Radboud Universiteit Nijmegen en de Vrije Universiteit Amsterdam. Tijdens de overige bezoeken was drs. Titia

Buising projectleider. Om de continuïteit te waarborgen voerden beide projectleiders herhaaldelijk overleg. De coördinator was bovendien aanwezig bij de eindvergadering van alle bezoeken binnen het cluster.

Inhoudelijke voorbereiding commissie

Ter inhoudelijke voorbereiding op de visitatiebezoeken heeft de coördinator de door de opleidingen opgestelde zelfevaluatierapporten gecontroleerd op kwaliteit en volledigheid en doorgestuurd naar de deelnemende commissieleden. De commissieleden lazen de rapporten en formuleerden naar aanleiding van de inhoud vragen. De coördinator verzamelde de vragen en groepeerde deze naar onderwerp en/of gespreksgerium.

Naast de zelfevaluatierapporten lazen de commissieleden gezamenlijk vijftien scripties per opleiding. Wanneer naast de hoofdopleidingen meerdere kleinere masters beoordeeld moesten worden, heeft het panel haar scriptie selectie evenredig uitgebreid met tenminste acht scripties per opleiding. De scripties werden aselekt gekozen uit een lijst van afgestudeerden van de laatste twee voltooide studie jaren. Hierbij is rekening gehouden met een spreiding in cijfers.

Op 20 april 2012 vond een startvergadering van de visitatiecommissie Culturele Antropologie plaats. Tijdens deze vergadering werd de commissie formeel geïnstalleerd en werden taken en werkwijze van de commissie besproken. Ook werd het voorstel voor het Domeinspecifieke Referentiekader Culturele Antropologie vastgesteld. Dit domeinspecifieke referentiekader is opgenomen in Bijlage 2 van dit rapport.

Bezoek Universiteit van Amsterdam

Voorafgaand aan het bezoek maakte de coördinator in samenspraak met de commissievoorzitter en de deelnemende instellingen programma's voor de (dag)indeling van de visitatie. Het bezoekprogramma voor de bacheloropleiding Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie van de Universiteit van Amsterdam is in dit rapport opgenomen als Bijlage 6.

Voorafgaand aan het bezoek heeft de commissie de opleidingen verzocht om op basis van het criterium van representativiteit gesprekspartners te selecteren. De stelregel was om van gedachten te wisselen met studenten uit alle studie jaren en met docenten en begeleiders van alle betrokken opleidingen. Ruim voor het bezoek ontving de commissie een overzicht van de geselecteerde gesprekspartners, waarmee zij vervolgens instemde. Gedurende het bezoek sprak de commissie achtereenvolgens met een representatieve vertegenwoordiging van het faculteits- en opleidingsbestuur, studenten, docenten, leden van de opleidings- en examencommissie en alumni.

Tijdens het bezoek bestudeerde de commissie bovendien het ter inzage gevraagde materiaal en gaf zij studenten en docenten gelegenheid om – buiten de reguliere gesprekken om – tijdens een spreekuur met de commissie van gedachten te wisselen. Van het spreekuur is geen gebruik gemaakt.

Het laatste deel van het bezoek heeft de commissie gebruikt voor een interne vergadering waarin de bevindingen werden besproken. Het bezoek werd afgesloten met een openbare mondelinge rapportage van de eerste indrukken en algemene waarnemingen door de commissievoorzitter.

Rapportage

Op basis van de bevindingen van de commissie heeft de projectleider een conceptrapport opgesteld. Dit rapport is voorgelegd aan de commissieleden die bij het bezoek aanwezig waren. Na vaststelling van het conceptrapport is dit aan de betrokken faculteit voorgelegd met het verzoek om het rapport te controleren op feitelijke onjuistheden. Het commentaar van de opleidingen is vervolgens besproken met de voorzitter en, waar nodig, met de overige commissieleden. Daarna is het rapport definitief vastgesteld.

Beslisregels

In overeenstemming met het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO (d.d. 6 december 2010) heeft de commissie de volgende definities voor de beoordeling van de afzonderlijke standaarden en de opleiding als geheel gehanteerd:

- **Basiskwaliteit:** de kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs verwacht mag worden van een bachelor- of masteropleiding binnen het hoger onderwijs.
- **Onvoldoende:** de opleiding voldoet niet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont op meerdere vlakken ernstige tekortkomingen.
- **Voldoende:** de opleiding voldoet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont over de volle breedte een acceptabel niveau.
- **Goed:** de opleiding steekt systematisch en over de volle breedte uit boven de gangbare basiskwaliteit.
- **Excellent:** de opleiding steekt systematisch en over de volle breedte ver uit boven de gangbare basiskwaliteit en geldt als een (inter)nationaal voorbeeld.

Samenvattend oordeel van de commissie

Dit rapport geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Culturele Antropologie over de bacheloropleiding Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie aan de Universiteit van Amsterdam. De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de kritische reflectie, aanvullende informatie naar aanleiding van vooraf geformuleerde vragen van de commissie, informatie uit de gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde scripties, en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage beschikbaar waren. De commissie heeft zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, is de commissie tot het oordeel gekomen dat de opleiding voldoet aan de eisen voor basiskwaliteit die de voorwaarde zijn voor heraccreditatie.

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De commissie beoordeelt Standaard 1 voor de bacheloropleiding als **voldoende**. Na het bestuderen van de documentatie en de gesprekken met het management van de opleiding heeft de commissie een duidelijk beeld van de doelstellingen en het profiel van de opleiding. De commissie kan zich vinden in het brede profiel van de bacheloropleiding van de Universiteit van Amsterdam waarbij studenten worden opgeleid vanuit verschillende theoretische perspectieven en thema's en met behulp van verschillende onderzoeksmethoden. De commissie is van mening dat het profiel van de opleiding verder versterkt kan worden door een beperkt veldonderzoek op te nemen in de opleiding.

De commissie stelt vast dat in de bacheloropleiding de nadruk wordt gelegd op de wetenschappelijke oriëntatie en dat studenten worden voorbereid op het volgen van een masteropleiding. De eindkwalificaties sluiten volgens de commissie aan op deze oriëntatie, het domeinspecifiek referentiekader, de Dublin-descriptoren en het eigen profiel van de opleiding. Daarnaast geven de eindkwalificaties helder weer welke verschillen in verwachtingen er bestaan tussen studenten op bachelor- en masterniveau. Daarmee voldoet de opleiding aan de eisen die vanuit het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De commissie beoordeelt Standaard 2 voor de bacheloropleiding als **goed**. De commissie concludeert dat het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen het voor instromende studenten mogelijk maken om de eindkwalificaties te realiseren. De commissie waardeert de nadrukkelijke aandacht in het programma voor wetenschappelijke vorming en academische vaardigheden. De commissie merkt daarbij op dat de aandacht voor de beroepspraktijk te vrijblijvend is. Ze adviseert de opleiding het nieuwe vak *Antropologie en Arbeidsmarkt* verplicht te maken voor alle studenten en in het tweede jaar op te nemen. Ook maakt de structuur van het derde jaar het niet altijd mogelijk voor studenten om de keuzeruimte in te vullen met een stage. De opleiding kent geen veldwerk. De commissie vindt dit een belangrijk onderdeel van de culturele antropologie en raadt aan te onderzoeken of het haalbaar is om studenten reeds in de bachelorfase veldwerkervaring op te laten doen.

De commissie waardeert de goede opbouw en structuur van het programma en de keuzeruimte daarbinnen. Ook is de commissie positief over het grote aanbod van door de opleiding verzorgde alternatieven voor de invulling van de keuzeruimte. Door een onderverdeling te maken in themamodulen en regiomodulen kunnen studenten zich gedurende de opleiding verdiepen en specialiseren in een thema en regio die aansluit bij de eigen interesses. De opleiding heeft voldoende aandacht voor 'funderende' teksten en er worden complete monografieën bestudeerd. De commissie is positief over de

regiospecialisatie. Daardoor krijgen studenten de mogelijkheid zich in een regio van hun eigen keuze verder te verdiepen. Daarnaast waardeert de commissie de theoretische verdieping die plaats vindt in met name de *Disciplinemodules*. De opleiding hanteert daarbij een duidelijk didactisch concept, dat gekenmerkt wordt door een toenemende mate van zelfstandigheid en complexiteit. De commissie vindt het positief dat de opleiding het kleinschalige karakter van de werkgroepen weet te handhaven.

Het rendement van de bacheloropleiding na vier jaar is conform de streefcijfers. Het rendement na drie jaar is laag. De commissie verwacht dat de intakegesprekken met startende studenten en de invoering van het 8-8-4 systeem zullen bijdragen aan het verhogen van het rendement.

De commissie concludeert dat er sprake is van een goede en internationale staf bestaande uit voldoende gekwalificeerde en gemotiveerde docenten. Daarnaast is vanuit de faculteit oog voor het professionaliseren van docenten en worden docenten actief betrokken bij de kwaliteit van het onderwijs.

De commissie constateert dat er vanuit de opleiding voldoende oog is voor de kwaliteit van de onderwijsleeromgeving, waarbij docenten en studenten betrokken zijn. Daarnaast worden studenten goed begeleid. De studievoortgang van studenten wordt adequaat gecontroleerd en worden maatregelen getroffen om deze te bevorderen.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie beoordeelt Standaard 3 voor de bacheloropleiding als **voldoende**. De commissie concludeert dat de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en kan aantonen dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd. Het universiteitsbrede toetsbeleid wordt op dit moment vertaald binnen de opleiding. De commissie is van mening dat de betrokkenheid van de examencommissie bij het bewaken van de kwaliteit van de toetsen vergroot kan worden. Het geheel aan toetsen is volgens de commissie voldoende gevarieerd en sluit aan op de inhoud van de opleiding en het niveau van de studenten; gedurende de opleiding wordt steeds meer zelfstandigheid van studenten verwacht. Nagenoeg ieder vak wordt met twee verschillende toetsvormen afgesloten. Bij het beoordelen van scripties wordt gebruik gemaakt van standaard beoordelingsformulieren en wordt een tweede beoordelaar ingezet.

De commissie heeft zich beraden over de maatregel dat de bachelorscriptie vanaf studiejaar 2012-2013 optioneel wordt. De commissie is tot de conclusie gekomen dat studenten met de twee omvangrijke papers die zij schrijven bij de *Themamodulen* en de bijbehorende presentatie (van de module *Presentatie/Mondeling Examen*) in voldoende mate kunnen laten zien dat zij over de beoogde eindkwalificaties beschikken.

Om het eindniveau van de studenten te behalen heeft de commissie scripties ingezien van de bacheloropleiding. Op basis van deze scripties, de informatie die zij heeft ingezien tijdens de visitatie en de informatie die zij heeft ontvangen over de uitstroom van de opleiding stelt zij vast dat studenten de beoogde eindkwalificaties realiseren.

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Bacheloropleiding Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie:

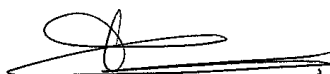
Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	goed
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 18 december 2012

Prof. dr. André Droogers

Drs. Titia Busing

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

1.1 Bevindingen

In deze standaard wordt allereerst inzicht gegeven in de bevindingen van de commissie ten aanzien van het profiel en de oriëntatie van de opleiding (1.1.1). Vervolgens wordt ingegaan op het landelijk vastgestelde Domeinspecifiek Referentiekader Culturele Antropologie (1.1.2), de eindkwalificaties en het niveau waarop deze geformuleerd zijn (1.1.3) en de relatie tussen de eindkwalificaties en de beroepspraktijk (1.1.4).

1.1.1 Profiel en oriëntatie

In de kritische reflectie wordt ter aanvulling op de beschrijving van het algemene domein, het profiel van de Amsterdamse bacheloropleiding Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie beschreven. De opleiding is een brede disciplinaire opleiding, die het hele vakgebied (theoretisch, methodologisch en thematisch) wil bestrijken. De opleiding besteedt aandacht aan de historische en hedendaagse ontwikkelingen van en in het vakgebied, waarbij er geen beperkingen zijn ten aanzien van theoretische stromingen, thema's of methodologische benaderingen.

Studenten kunnen zich specialiseren in een van de volgende regio's of etnografische studievelden: Oost-Europa, West-Europa, Zuid-Azië, Oost-Azië, Midden-Oosten, Noord-Afrika, Caraïben, de Verenigde Staten, en Afrika bezuiden de Sahara ('Black Atlantic'). Daarnaast kunnen studenten zich in een thema specialiseren. Daarbij kan gekozen worden uit de antropologische kernthema's 'Het Lichaam (ziekte, gezondheid, seks en gender)', 'Ontwikkeling', 'Macht en Identiteit', 'Religie' en 'Politiek van Taal'.

Tijdens de visitatie heeft de commissie met het management gesproken over het disciplinaire karakter van de bacheloropleiding. Daarbij is aangegeven dat er externe druk is om meer interdisciplinair te gaan werken. Het bachelorprogramma biedt volgens het management echter beperkte mogelijkheden om buiten de eigen discipline te kijken. Daarnaast is opgemerkt dat de opleiding Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie de meest interdisciplinaire opleiding is van het College Sociale Wetenschappen. De commissie raadt de opleiding aan een juiste balans te bewaren tussen de eigenheid van de antropologie en interdisciplinariteit.

De opleiding profileert zich als een academische opleiding en wordt gezien als voorbereiding op een masteropleiding in het vakgebied. In de opleiding staat het bijbrengen van een wetenschappelijke habitus centraal. Om dit te benadrukken is recentelijk de aandacht voor methoden en technieken in het programma toegenomen. Het is de commissie daarbij echter opgevallen dat het uitvoeren van een veldonderzoek geen onderdeel is van de opleiding, in tegenstelling tot de masteropleiding, waarbij het veldwerk een belangrijk onderdeel is van het profiel van de opleiding. De commissie realiseert zich dat in een bachelorprogramma de

ruimte voor veldwerk beperkt is. Desondanks adviseert zij de opleiding te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om (een beperkt) veldwerk onderdeel te laten zijn van de opleiding (zie ook Standaard 2).

De commissie kan zich vinden in de brede profilering en heeft waardering voor de wijze waarop het antropologische domein wordt benaderd door de opleiding. Door in de bacheloropleiding onderscheid te maken in regio's en thema's wordt het brede veld vertaald naar een handzaam kader, dat de basis vormt voor het formuleren van doelstellingen en het opzetten van het onderwijsprogramma. Ook kan de commissie zich vinden in de wetenschappelijk geïntereerde doelstelling van de bacheloropleiding. De commissie stelt vast dat deze oriëntatie op heldere wijze is uitgewerkt in de kritische reflectie en het programma.

1.1.2 Domeinspecifiek referentiekader

De instellingen die deelnemen aan de clustervisitatie Culturele Antropologie hebben gezamenlijk een domeinspecifiek referentiekader (hierna: het kader) opgesteld (zie Bijlage 2). Dit kader voorziet in een karakterisering van de Nederlandse opleidingen, een stand van zaken in het vakgebied en een globale omschrijving van de eindkwalificaties waarover afgestudeerden moeten beschikken.

Op basis van het kader concludeert de commissie dat alle bacheloropleidingen breed en algemeen geïntereerd zijn, terwijl de (veelal Engelstalige) masteropleidingen thematische, subdisciplinaire en regionale specialisaties bieden. Bij alle opleidingen wordt de disciplinaire toon gezet door de culturele (of sociale) antropologie en de ontwikkelingssociologie. De vergelijkende studie van culturen en samenlevingen staat daarbij vanouds centraal. De aandacht is in de loop van de tijd verschoven van de vergelijking van afzonderlijke culturen en samenlevingen, als basale eenheden, naar een focus op de gevolgen voor cultuur en samenleving van veranderingsprocessen, zoals modernisering, globalisering, migratie en transnationalisering. Waar vroeger het cultuurbegrip verstaan werd als alle kennis en vaardigheden die iemand nodig heeft om in de eigen cultuur mee te doen, gaat het nu veeleer om cultuur als het menselijk vermogen zich in de globale wereld te bewegen. Daarbij gaat de belangstelling uit naar homo- en heterogeniserende trends en naar identiteiten die zowel essentialistisch als dynamisch ingevuld worden. De nadruk ligt vaak op de betekenisverlenende mens, bestudeerd in contexten waarin macht doorgaans een belangrijke factor is. De veranderingsprocessen hebben de beoefening van het vak meer toegepast gemaakt, met name in de vorm van ontwikkelingssociologie.

De commissie stelt vast dat het perspectief, ondanks alle veranderingen in het vak en zijn object, holistisch is gebleven. Gedrag en verschijnselen worden in samenhang met contexten en processen bestudeerd. Er is aandacht voor de wisselwerking tussen sociale, politieke, economische, religieuze en historische aspecten, ook al zijn die alle weer aanleiding tot subdisciplines binnen het vak. Het vak is door de genoemde verschuivingen meer dan ooit interdisciplinair gericht, wat met name in de specialisatie van een aantal masteropleidingen zichtbaar wordt. Hoewel er een voorkeur is voor kleinschalig onderzoek, meestal gepaard aan kwalitatieve methoden, wordt het meso- en macro-perspectief ook in beschouwing genomen, zo nodig met gebruik van kwantitatieve methoden.

Onder invloed van onderzoeken onder alumni is er recent meer aandacht voor beroepsperspectieven en voor het afnemende veld. Hoewel de academische vorming voorop blijft staan, doet zich bij een aantal opleidingen recent de tendens voor dat studenten op een bepaalde werkkring worden voorbereid. Stages worden daarbij toegevoegd aan het onderwijsaanbod. Bij de opleidingen waar ontwikkelingssociologie centraal staat, was de toepassingsgerichtheid al langer aanwezig.

1.1.3 Eindkwalificaties en niveau

De beoogde eindkwalificaties van de bacheloropleiding zijn opgenomen in Bijlage 3. De commissie is nagegaan of de eindkwalificaties aansluiten op het profiel en de oriëntatie geschetst door de opleidingen, op het domeinspecifiek referentiekader en de Dublin-descriptoren. In de kritische reflectie wordt opgemerkt dat de opleiding een sterk disciplinair karakter heeft. In de eindkwalificaties wordt nadruk gelegd op kennis van de voor de antropologie en ontwikkelingssociologie relevante theorieën, etnografische en sociaal-historische kennis van en inzicht in antropologische thema's en een specifieke regio. Daarnaast wordt aandacht besteed aan algemene academische vaardigheden, in het bijzonder schrijfvaardigheid en analytisch en kritisch vermogen. De eindkwalificaties op het gebied van onderzoek richten zich op kwalitatieve en kwantitatieve methoden en technieken van sociaalwetenschappelijk onderzoek waarmee studenten de resultaten van onderzoek kunnen evalueren en onderzoeksvragen en opdrachten kunnen formuleren.

De commissie stelt vast dat de eindkwalificaties van de bacheloropleiding adequaat zijn geformuleerd, voldoen aan de eisen die aan een afgestudeerde antropoloog op wetenschappelijk niveau gesteld mogen worden en aansluiten op de Dublin-descriptoren. Daarnaast heeft de commissie vastgesteld dat de eindkwalificaties worden bijgesteld als ontwikkelingen binnen het curriculum hiertoe aanleiding geven.

1.1.4 Relatie tussen eindkwalificaties en beroepspraktijk

De commissie heeft geconstateerd dat de eindkwalificaties van de bacheloropleiding zich vooral richten op het zelfstandig leren uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek. In de kritische reflectie wordt ook aangegeven dat de opleiding zich nadrukkelijk profileert als een academische opleiding en niet als een beroepsopleiding. De kritische reflectie beschrijft dat desondanks wel aandacht wordt besteed aan de oriëntatie op de arbeidsmarkt, met name door studenten een wetenschappelijke habitus bij te brengen. De opleiding besteedt daarbij aandacht aan analytische, evaluerende, conceptuele en kritische vaardigheden. Daarnaast komen vaardigheden als schrijfvaardigheid, probleemoplossend vermogen, inleven in de positie en denkbeelden van de ander en onderzoeksvaardigheden aan bod in de opleiding.

Tijdens het visitatiebezoek heeft de commissie met management, staf, studenten en alumni gesproken over de aansluiting tussen opleiding en arbeidsmarkt. Hieruit kwam naar voren dat afgestudeerden zich niet altijd bewust zijn van de competenties waarover ze beschikken en dat ze het lastig vinden om aan potentiële werkgevers uit te leggen wat zij precies kunnen. Ook het belang van het creëren van een netwerk wordt door de afgestudeerden benadrukt. De geraadpleegde studenten lieten weten dat loopbaanoriëntatie beperkt aan de orde komt in het bachelorprogramma. Om studenten hierin tegemoet te komen heeft de opleiding inmiddels een vak op het gebied van loopbaanoriëntatie opgenomen in het programma, zie ook Standaard 2. De opleiding heeft recentelijk een externe Raad van Advies ingericht, bestaande uit vijf externe deskundigen. Onderwerp van overleg is onder andere de aansluiting en relevantie van het programma voor de arbeidsmarkt. Daarin is aangegeven dat men de nadruk op academische vaardigheden en disciplinaire vorming erg belangrijk vindt. Dit sluit aan bij de focus van de opleiding op grondige disciplinaire scholing en academische vorming. De alumni met wie de commissie gesproken heeft, bevestigen de academische oriëntatie van de opleiding.

De commissie vindt het, zeker gezien de huidige economische conjunctuur, een positieve ontwikkeling dat het opleidingsmanagement actief inspeelt op de wensen van studenten betreffende de relatie met de beroepspraktijk. Tegelijkertijd signaleren de leden van de commissie een bepaalde wrijving tussen de voorgestane praktische oplossingsgerichtheid en

het meer algemene academische discours van de antropologie. Dat laatste is veeleer gericht op een breed toepasbaar theoretisch en begrippenkader en niet zozeer op kant-en-klare oplossingen. De commissie vindt het daarom van belang de balans tussen wetenschaps- en praktijkgeoriënteerde doelstellingen en eindkwalificaties scherp in het oog te houden en niet naar de laatste kant te laten doorslaan. Zo kan ook brede inzetbaarheid gegarandeerd worden.

1.2 Overwegingen

Na het bestuderen van de documentatie en de gesprekken met het management van de opleiding heeft de commissie een duidelijk beeld van de doelstellingen en het profiel van de opleiding. De commissie kan zich vinden in het brede profiel van de bacheloropleiding van de Universiteit van Amsterdam waarbij studenten worden opgeleid vanuit verschillende theoretische perspectieven en thema's en met behulp van verschillende onderzoeksmethoden. De commissie is van mening dat het profiel van de opleiding verder versterkt kan worden door een beperkt veldonderzoek op te nemen in de opleiding.

De commissie stelt vast dat in de bacheloropleiding de nadruk wordt gelegd op de wetenschappelijke oriëntatie en dat studenten worden voorbereid op het volgen van een masteropleiding. De eindkwalificaties sluiten volgens de commissie aan op deze oriëntatie, het domeinspecifiek referentiekader, de Dublin-descriptoren en het eigen profiel van de opleiding. Daarnaast geven de eindkwalificaties helder weer welke verschillen in verwachtingen er bestaan tussen studenten op bachelor- en masterniveau. Daarmee voldoet de opleiding aan de eisen die vanuit het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

1.3 Conclusie

Bacheloropleiding Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie: de commissie beoordeelt Standaard 1 als **voldoende**.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

2.1 Bevindingen

Dit hoofdstuk over de onderwijsleeromgeving onderzoekt of programma, personeel en voorzieningen het mogelijk maken om de beoogde eindkwalificaties te realiseren. Aspecten die achtereenvolgens aan de orde komen zijn: de opbouw en samenhang van het programma (2.1.1), didactische uitgangspunten (2.1.2), internationalisering (2.1.3), instroom, studeerbaarheid en rendement (2.1.4), onderwijzend personeel (2.1.5), voorzieningen en studieondersteuning (2.1.6) en opleidingsspecifieke kwaliteitszorg (2.1.7).

2.1.1 Opbouw en samenhang van het programma

De commissie heeft het curriculum van de bacheloropleiding bestudeerd waarbij zij is nagegaan of er sprake is van samenhang en een logische opbouw. Daarnaast heeft zij onderzocht of er in het programma voldoende aandacht is voor wetenschappelijke vorming en voor aansluiting op de beroepspraktijk. In Bijlage 4 wordt een overzicht van het programma gegeven. De opleiding kent ook een deeltijdvariant. Daarvoor wordt niet opnieuw accreditatie aangevraagd.

In het huidige onderwijsprogramma, dat op 1 september 2011 van start is gegaan (Bijlage 4), heeft elk jaar een eigen karakter. Het eerste jaar heeft een selecterend en oriënterend karakter. Studenten volgen zes verplichte vakken waarin ze een overzicht krijgen van het vakgebied en de vaardigheden die nodig zijn om de opleiding met succes af te ronden. Dit betreft bijvoorbeeld de inleidende vakken *Inleiding culturele antropologie*, *Inleiding methoden en technieken*, en *Inleiding niet-Westerse sociologie* en de vakken *Etnografisch schrijfpracticum* en *Sociologie voor antropologen*.

Het tweede jaar is, volgens de kritische reflectie, theoretisch en thematisch verdiepend. De theoretische verdieping vindt plaats in de zogenaamde Disciplinemodules 1 en 2. In deze vakken krijgen studenten een beeld van de theoretische en historische basis van sociale en culturele antropologie. Ook leren ze theoretische inzichten en belangrijkste thema's uit de historisch-comparatieve sociologie te begrijpen en theoretische concepten zoals besproken in de literatuur met elkaar in verband te brengen. In de Oriëntatiemodules vindt verdieping plaats van theoretische, etnografische en sociaal-historische kennis van en inzicht in antropologische thema's. Studenten kiezen daarbij twee van de volgende vijf thema's: 'Politiek van Taal', 'Antropologie van Ontwikkeling', 'Macht en Identiteit', 'Antropologie van het Lichaam' en 'Antropologie van Religie'. Studenten volgen in het tweede jaar ook tenminste één regionale module.

In het derde jaar vindt de specialisatie plaats en is er ook ruimte voor verbreding. De themamodules (12 EC), waarvan iedere student er minimaal twee moet volgen, bieden de mogelijkheid voor verdere thematische, theoretische en/of regionale specialisatie. De themamodules sluiten aan bij de Oriëntatiemodules, zodat studenten een samenhangend programma kunnen kiezen. Daarnaast volgen studenten in het derde jaar de verplichte module *Methoden en Technieken 3* en de afsluitende module *Presentatie en Mondeling Examen*. In

het nieuwe programma heeft de opleiding ervoor gekozen om de bachelorscriptie als optie aan te bieden. De twee themamodulen en het onderdeel *Presentatie en Mondeling Examen* zijn verplicht en dienen ter vervanging van de bachelorscriptie. Studenten die ervoor kiezen om wel een bachelorscriptie te schrijven, dienen ook het onderdeel *Presentatie en Mondeling Examen* te volgen. In paragraaf 3.1.1 wordt hier nader op in gegaan.

Het programma omvat in het tweede jaar 12 EC en in het derde jaar 24 EC aan keuzeruimte. Studenten kunnen de keuzeruimte in het derde jaar benutten voor een minor, stage of studie in het buitenland. In het gesprek met de studenten is naar voren gebracht dat de programmering van de opleiding een verblijf of een stage in het buitenland niet altijd makkelijk maakt. Wel kunnen hierover individuele afspraken worden gemaakt.

De studenten met wie de commissie gesproken heeft, zijn over het algemeen tevreden over de keuzemogelijkheden in het programma en de wijze waarop zij begeleid worden in het maken van keuzes (zie ook paragraaf 2.1.6). Daarnaast hebben studenten aangegeven dat de regiomodulen wat hen betreft niet verplicht hoeven te zijn. Daardoor zouden ze keuzes kunnen maken die beter bij hun interesses passen. Ook is het volgens de studenten niet altijd mogelijk om de regiomodule van hun keuze te volgen. Doordat de modules snel vol zitten, worden studenten soms bij een andere module geplaatst. De commissie raadt de opleiding aan hier een creatieve oplossing voor te bedenken, zodat studenten de regiomodule van hun eigen voorkeur kunnen volgen.

De commissie waardeert de opbouw en structuur van het programma en de keuzeruimte daarbinnen. Studenten kunnen zich gedurende de opleiding verdiepen en specialiseren in een thema en een regio passend bij de eigen interesses. In verschillende vakken wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan het bestuderen van funderende teksten en theorieën. De commissie vindt het positief dat daarnaast ook complete monografieën bestudeerd worden. Daarmee wordt naar de mening van de commissie een belangrijke bijdrage geleverd aan de academische vorming van een cultureel antropoloog. Hoewel regiospecialisatie over het algemeen een minder prominente plaats heeft in de antropologieprogramma's, kan de commissie het waarderen dat de UvA ervoor kiest om deze wel uitgebreid aan te bieden en studenten daardoor de mogelijkheid biedt zich in een regio van hun eigen keuze verder te verdiepen. Daarnaast waardeert de commissie de theoretische opbouw van de opleiding. Met name de Disciplinemodules bieden verdieping en hebben veel aandacht voor de actualiteitswaarde van de belangrijkste stromingen binnen de antropologie, net als aandacht voor meer recente canonieke werken.

Eindkwalificaties

De commissie is ook nagegaan of en op welke wijze de door de opleiding geformuleerde eindkwalificaties vertaald worden in het curriculum. In de kritische reflectie wordt de relatie tussen de eindkwalificaties en de leerdoelen van de verschillende onderdelen van het bachelorprogramma beschreven. Daarnaast heeft zij tijdens de visitatie inzicht gehad in de beschrijving, het studiemateriaal en de toetsen van verschillende vakken. Zij stelt vast dat de inhoud en het niveau van de bachelorvakken adequaat zijn en waarborgen dat de geformuleerde eindkwalificaties aan bod komen in het programma. Uit de heldere opbouw blijkt dat voor de eindkwalificaties in voldoende mate aandacht is.

Wetenschappelijke vorming

De wetenschappelijke vorming in de bacheloropleiding komt volgens de kritische reflectie tot uiting in de vakken op het gebied van methoden en technieken die elk jaar verzorgd worden. Hierbij vindt een opbouw van kwalitatieve en kwantitatieve onderzoeksmethoden plaats. In

het vak *Inleiding methoden en technieken* in het eerste jaar vindt een eerste kennismaking met de belangrijkste kwalitatieve en kwantitatieve methoden en technieken van antropologisch onderzoek plaats. In het tweede jaar wordt in het vak *Methoden en technieken 2* nader ingegaan op kwantitatieve methoden van onderzoek. Studenten leren daarbij de meest gangbare methodes voor antropologisch onderzoek en werken met SPSS. In dit vak ligt, volgens de kritische reflectie, de nadruk op het verkrijgen van begrip van de overwegingen die van belang zijn bij de keuze en beoordeling van statistische analysemethoden. In het derdejaarsvak *Methoden en technieken 3* staat praktijkervaring met inzicht in kwalitatieve methoden en technieken centraal. Daarnaast volgen studenten in het eerste jaar het vak *Wetenschapsfilosofie en argumentatieleer*. In dit vak leren studenten de vooronderstellingen kennen waarop wetenschappelijk onderzoek en de daaruit resulterende kennis zijn gebaseerd. Ook wordt aandacht besteed aan de verschillende opvattingen over wetenschappelijk onderzoek en kennis, en hoe de antropologie zich hierin verhoudt tot andere wetenschappen.

De studenten en alumni met wie de commissie gesproken heeft, hebben aangegeven dat het onderzoek van de docenten terugkomt in de colleges. In het eerste jaar vertellen de juniordocenten vaak over hun eigen onderzoek. Daarnaast komt in de Thema- en Oriëntatiemodules het onderzoek van de docenten regelmatig terug.

In het eerste jaar volgen studenten ook het vak *Etnografisch schrijfpracticum*. Hierin worden aan de hand van klassieke monografieën academische lees- en schrijfvaardigheden getraind. Studenten schrijven in dit vak verschillende essays. Tijdens de visitatie hebben docenten aangegeven dat het vak *Etnografisch schrijfpracticum* geïntensiveerd is, en nu wekelijkse werkgroepbijeenkomsten van drie uur omvat. In deze bijeenkomsten wordt uitsluitend gekeken naar het schrijfproces, er wordt geen inhoudelijke literatuur besproken. In de *Oriëntatiemodule schrijfphase*, in het tweede jaar, leren studenten vraagstukken op het terrein van samenleving en cultuur te begrijpen en te analyseren en deze op een wetenschappelijke wijze te presenteren. Studenten ronden het vak af met een essay van 5000 woorden over een onderwerp dat aansluit bij de eerder gekozen oriëntatie. Ook in de themamodules schrijven de studenten een paper van circa 6000 woorden.

De commissie heeft tijdens de visitatie met docenten en studenten gesproken over het uitvoeren van veldwerk. Studenten hebben aangegeven dat in de bacheloropleiding geen veldwerkonderzoek wordt uitgevoerd. De docenten hebben opgemerkt dat de opleiding het doen van individueel veldwerk belangrijk vindt en er bewust voor heeft gekozen om dit in de masteropleiding te laten plaats vinden. De commissie adviseert de opleiding te onderzoeken of het haalbaar is om studenten reeds in de bachelorfase veldwerkervaring op te laten doen. Daardoor krijgen studenten al snel een beeld van dit belangrijke onderdeel van de culturele antropologie en worden ze voorbereid op het uitgebreide veldwerkonderzoek dat ze in de masteropleiding zullen uitvoeren. Bovendien wordt voorkomen dat bachelorstudenten die niet verder studeren, zich als antropoloog kunnen presenteren zonder dat ze veldwerkervaring hebben.

Tijdens de visitatie heeft de commissie ook met docenten gesproken over de aandacht voor schrijfvaardigheid in het programma. Daarbij is opgemerkt dat dit niet alleen onderwerp is van het vak *Etnografisch schrijfpracticum*. Schrijfvaardigheden zijn ook onderdeel van bijvoorbeeld de thematische vakken in het derde jaar, waarbij studenten in de context van het vak literatuur bestuderen, papers schrijven en deze in kleine werkgroepen bespreken. De commissie vindt dit positief. Zij is van mening dat schrijfvaardigheden het beste geleerd kunnen worden in relatie tot theorie en literatuur waarbij studenten uitgedaagd worden deze verschillende aspecten te integreren.

De commissie is van mening dat academische vaardigheden meer dan voldoende aan bod komen in de opleiding. De opleiding besteedt niet alleen veel aandacht aan schrijfvaardigheden maar ook aan mondelinge vaardigheden. Dit werd bevestigd door de alumni met wie de commissie gesproken heeft. De commissie heeft ook waardering voor de nadrukkelijke aandacht voor methodologie in elk jaar van het programma. Het vak *Methoden en technieken* komt in elk jaar terug. Daarnaast volgen studenten het vak *Wetenschapsfilosofie en argumentatieleer*. Dit vak levert volgens de commissie een belangrijke bijdrage aan de academische ontwikkeling van de studenten.

Aandacht voor de beroepspraktijk

In de kritische reflectie wordt de bacheloropleiding nadrukkelijk als academische opleiding en niet als beroepsopleiding gepositioneerd. De oriëntatie op de beroepspraktijk krijgt, volgens de kritische reflectie, aandacht door studenten een wetenschappelijke habitus bij te brengen waaraan in functies op academisch niveau behoefte bestaat. In de opleiding wordt, volgens de kritische reflectie, aandacht besteed aan academische vaardigheden die van belang zijn voor de latere beroepsuitoefening. Hierbij gaat het om vaardigheden als academisch schrijven, analytisch vermogen, onderzoeksvaardigheden en een zelfstandige en kritische houding. Daarnaast heeft de commissie vastgesteld dat studenten de keuzeruimte in het derde jaar (24 EC) kunnen gebruiken voor een stage.

De kritische reflectie verwijst naar een onderzoek onder de alumni, waaruit blijkt dat de overgang naar de arbeidsmarkt niet altijd gemakkelijk is. Daarnaast vinden de ondervraagden dat er te weinig aandacht in het programma is voor voorbereiding op de arbeidsmarkt. Ook uit het gesprek met studenten is gebleken dat zij graag meer informatie zouden willen over de mogelijkheden in het werkveld. Om studenten hierin tegemoet te komen is de opleiding in 2011-2012 gestart met een nieuw keuzevak *Antropologie en Arbeidsmarkt*, gericht op het verkennen van de complexe en diffuse arbeidsmarkt voor antropologen. Een deel van de studenten met wie de commissie gesproken heeft, is bekend met het nieuwe keuzevak *Antropologie en Arbeidsmarkt*. In dit vak voeren studenten zelf een onderzoek uit naar het werkveld en krijgen zij gastlessen van docenten uit het werkveld. Studenten zijn positief over dit vak maar hebben opgemerkt dat qua programmering dit vak beter tot zijn recht komt in het tweede jaar. In het gesprek met studenten is ook naar voren gekomen dat er nagenoeg geen stage wordt gelopen.

De commissie waardeert de mogelijkheid die bestaat om in de keuzeruimte stage te lopen. De structuur van het programma maakt het echter lastig om dit ook daadwerkelijk te doen. Daarnaast is de commissie positief over het recent ingevoerde keuzevak *Antropologie en Arbeidsmarkt*. Zij vindt dit vak echter te vrijblijvend en raadt de opleiding dit vak in het tweede jaar te programmeren en verplicht te stellen. Daardoor krijgen alle studenten een duidelijk beeld van het werkveld waarvoor ze worden opgeleid.

2.1.2 Didactische uitgangspunten

De commissie is nagegaan vanuit welke didactische visie het onderwijs in de opleiding verzorgd wordt. De bacheloropleiding hanteert als uitgangspunt dat studenten in drie jaar tot zelfstandige en kritische academici op bachelorniveau worden opgeleid. Volgens de kritische reflectie worden studenten in de eerste anderhalf jaar intensief begeleid, daarna wordt van studenten steeds meer creativiteit en zelfstandigheid verwacht.

De opleiding maakt gebruik van hoorcolleges, werkgroepen, practica, werkcolleges en responsiecolleges. In het eerste jaar worden alle extensieve hoorcolleges gekoppeld aan kleinschalige begeleidende werkgroepen. In de werkgroepen (met maximaal 25 studenten)

wordt de stof besproken en aandacht besteed aan academische- en studievoordigheden. De kritische reflectie stelt dat in de werkgroepen verschillende onderwijsvormen worden gebruikt, zoals uitleg van literatuur, groepsdiscussies, quizzes, presentaties, onderzoekopdrachten, schrijfoopdrachten, film- en videopresentaties en voorbereidende lesopdrachten. Bij een aantal inleidende vakken in het eerste jaar zijn de werkgroepen gekoppeld aan de mentorgroepen, waarin de studenten vanaf het begin van het jaar worden ingedeeld. In het vak *Etnografisch schrijfpracticum* vinden wekelijkse practica plaats, met groepen van vijftien studenten. De vakken *Disciplinemodule 1* en *2* (respectievelijk *Theorie en geschiedenis van de antropologie* en *Historisch comparatieve sociologie*) in het tweede jaar worden ondersteund met werkgroepen. In deze werkgroepen wordt volgens de kritische reflectie een grotere zelfstandigheid verwacht van de studenten dan in het eerste jaar. Bij het vak *Oriëntatiemodule 1* volgen de studenten naast hoorcolleges ook responsiecolleges. In de schrijffase van de Oriëntatiemodule schrijven de studenten in groepjes van vijf een paper, waarbij ze intensief begeleid worden. In het derde jaar worden de thematische modules gegeven in de vorm van intensieve werkgroepen.

Tijdens de visitatie hebben studenten de kleine omvang van de werkgroepen bevestigd. Zij zijn hier zeer positief over en vinden het belangrijk dat deze kleine omvang gehandhaafd blijft. Tijdens de werkgroepen is ruimte voor discussie en interactie.

De commissie is van mening dat de opleiding een herkenbaar didactisch concept hanteert, waarin de nadruk ligt op toenemende zelfstandigheid van de student. De werkvormen sluiten daarbij aan. De commissie vindt het positief dat de opleiding in alle jaren de kleinschalige werkgroepen kan blijven waarmaken.

Contacturen

In het kader van het project Studiesucces (zie ook paragraaf 2.1.4) is het aantal contacturen per vak toegenomen. Het aantal contacturen is in het eerste jaar van de bacheloropleiding gemiddeld 12 uur per week. In het tweede en derde jaar is het aantal contacturen gemiddeld 10 en 8 uur per week. De studenten met wie de commissie gesproken heeft, zijn over het algemeen tevreden over het aantal contacturen.

2.1.3 Internationalisering

De commissie is ook nagegaan in hoeverre er in het curriculum aandacht is voor internationalisering. In de kritische reflectie wordt beschreven dat studenten de keuzeruimte in het derde jaar van het bachelorprogramma (24 EC) kunnen gebruiken om een deel van de bacheloropleiding in het buitenland te volgen. Volgens de kritische reflectie studeren er elk jaar 10 tot 25 studenten een periode in het buitenland, via facultaire of universitaire uitwisselingsprogramma's. Daarnaast volgen elk jaar 40 tot 50 buitenlandse studenten vakken in het bachelorprogramma. De opleiding heeft een contactpersoon Internationalisering voor het vormgeven van de internationale samenwerkingsprojecten. De Thema- en Regiomodules worden in het Engels aangeboden. Daarnaast kunnen studenten ter voorbereiding op een Engelstalige masteropleiding het extracurriculaire vak *Academic English* volgen.

Uit de gesprekken met studenten blijkt dat studenten regelmatig naar het buitenland gaan. Studenten hebben daarbij opgemerkt dat zij dit individueel regelen (in overleg met de mentor).

2.1.4 Instroom, studeerbaarheid en rendementen

De kwantitatieve gegevens met betrekking tot instroom, studeerbaarheid en rendementen zijn opgenomen in Bijlage 5.

Instream

De commissie heeft gezien dat in de opleiding voldoende studenten instromen die over de kennis en vaardigheden te beschikken om het programma succesvol af te ronden. In de bacheloropleiding worden studenten met een vwo-diploma toegelaten, waarbij alle profielen toegang geven. Hiernaast kunnen studenten met een hbo-propedeuse instromen en bestaat voor overige studenten van 21 jaar of ouder de mogelijkheid het zogenoemde Colloquium Doctum af te leggen. De opleiding kende in studiejaar 2009-2010 een instroom van 167 studenten.

De kritische reflectie beschrijft dat met ingang van 2012 alle studenten die zich inschrijven verplicht zijn een intakeformulier in te vullen. Naar aanleiding van dit formulier kunnen de studenten uitgenodigd worden voor een intakegesprek. De opleiding wil daarmee een goede match tussen de opleiding en de student en de binding van de student met de opleiding bevorderen.

Studeerbaarheid

De commissie stelt op basis van de documentatie die zij heeft ingezien en de gesprekken die zij heeft gevoerd met studenten, docenten en alumni, vast dat de studeerbaarheid van de opleiding voldoende is.

De Universiteit van Amsterdam heeft in 2008, in het kader van afspraken met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen over uitvalreductie en studiesnelheid, het project Studiesucces opgestart. In het kader van dit project is met ingang van 1 september 2011 de programmering van het bachelorprogramma gewijzigd en een 8-8-4 systeem ingevoerd. In de nieuwe programmering volgen studenten twee vakken tegelijkertijd en volgen ze ook in de maanden januari en juli onderwijs. Daarnaast is de omvang van de vakken aangepast en is het herkansingenbeleid aangescherpt. De commissie merkt op dat de opleiding nog moet 'wennen' aan het nieuwe 8-8-4 systeem en raadt de opleiding aan waakzaam te zijn voor onbedoelde bijeffecten (bijvoorbeeld tijdsdruk voor docenten en studenten, studievertraging en het bemoeilijken van internationalisering). Daarnaast heeft zij gezien dat er maatregelen worden getroffen als onderdelen van het programma de studievoortgang van studenten belemmeren. De studenten met wie de commissie gesproken heeft, hebben aangegeven dat met de invoering van het 8-8-4 systeem het onderwijs geïntensiveerd is. Desgevraagd hebben de studenten opgemerkt gemiddeld 25 tot 30 uur per week aan de studie te besteden.

De bacheloropleiding kent geen bindend studieadvies. Wel geldt een algemene toegangseis van 42 EC voor toegang tot onderdelen van het tweede studiejaar. Ook gelden voor bepaalde tweede- en derdejaarsvakken specifieke toegangseisen en is een afgeronde propedeuse voorwaarde voor deelname aan het derde jaar.

Rendementen

In de kritische reflectie wordt aangegeven dat de opleiding tevreden is over de selectiviteit van het eerste jaar. Circa 80% van de studenten die uitvallen, valt uit in het eerste jaar. Het rendement van de herinschrijvers is na drie jaar laag (16% voor cohort 07/08). Na vier jaar ligt het rendement van de herinschrijvers een stuk hoger (71% voor cohort 07/08) en voldoet daarmee aan het landelijke afgesproken streefrendement. In de kritische reflectie wordt opgemerkt dat de rendementen na drie en vier jaar beïnvloed worden door studenten die ervoor kiezen bovennominaal af te studeren. De commissie verwacht dat de intakeprocedure voor inkomende studenten en de invoering van het 8-8-4 systeem zullen bijdragen aan het verder verhogen van het rendement.

2.1.5 Onderwijspersoneel

Kwaliteit onderwijspersoneel

In de kritische reflectie wordt aangegeven dat drie typen docenten worden ingezet: vaste staf, tijdelijke docenten en junior docenten. De vaste staf wordt ingezet in de kernonderdelen, zoals de hoorcolleges, de themamodulen, het M&T-onderwijs en als coördinator. 40% van de aanstellingstijd van medewerkers in vaste dienst in de rang van ud, uhd of hoogleraar is beschikbaar voor onderzoek, 60% voor onderwijs. In 2011 heeft de afdeling een aantal docenten in vaste dienst genomen zonder onderzoekstijd, om zo de werkdruk voor andere docenten te verlichten en meer stabiliteit in het programma te creëren.

In de kritische reflectie wordt opgemerkt dat wanneer de onderwijsvraag niet kan worden uitgevoerd door eigen medewerkers (bijvoorbeeld als de docent financiering krijgt voor een onderzoeksproject), tijdelijk externe docenten worden ingezet. Uitgangspunt daarbij is dat de kernvakken bij voorkeur onderwezen worden door vaste medewerkers. Daarnaast beschikt de opleiding over junior docenten. Dit betreft, volgens de kritische reflectie, docenten met een masterdiploma die worden ingezet als begeleider van werk- en mentorgroepen in het eerste jaar en docenten die als promovendus verboden zijn aan het onderzoeksinstituut en ingezet worden in de werkgroepen in het tweede jaar.

Alle vaste docenten beschikken over de Basiskwalificatie Onderwijs (BKO). Juniordocenten krijgen, voordat zij ingezet worden, een driedaagse cursus didactiek. Daarnaast worden zij begeleid door de coördinator van het betreffende vak en de onderwijscoach van de opleiding. In de jaargesprekken wordt aandacht besteed aan professionalisering en coaching. De evaluatieresultaten vormen hiervoor belangrijke input.

De studenten hebben in het gesprek met de commissie laten blijken dat zij zeer positief zijn over de docenten. Studenten vinden hun docenten zeer deskundig en enthousiast. Daarnaast zijn de studenten tevreden over de toegankelijkheid en aanspreekbaarheid van de docenten.

Op basis van de kritische reflectie en de gesprekken tijdens het bezoek stelt de commissie vast dat er sprake is van bevlogen en bevoegd personeel met de juiste expertise en het juiste niveau. Dit wordt bevestigd door de resultaten van de docentbeoordelingen die de commissie heeft ingezien. Ook vindt de commissie het positief dat er stafleden uit het buitenland zijn aangetrokken.

Kwantiteit onderwijspersoneel

Bij de bacheloropleiding zijn 54 vaste docenten betrokken met een totale omvang van 13,6 fte, waarvan 8,7 fte in tijdelijke dienst. De commissie stelt vast dat er sprake is van acceptabele staf-student ratio van 1:37.

2.1.6 Voorzieningen en studieondersteuning

Op basis van de documentatie die zij heeft ontvangen en de gesprekken die zij heeft gevoerd met verschillende gremia, stelt de commissie vast dat er sprake is van adequate voorzieningen en studieondersteuning. In de bacheloropleiding wordt de studiebegeleiding verzorgd door mentoren en studieadviseurs. Studenten krijgen in het eerste jaar een mentor toegewezen. Dit zijn juniordocenten die de eerstejaars vakken *Inleiding Culturele Antropologie* en *Methoden en technieken 1* verzorgen. Studenten hebben in het eerste jaar twee individuele gesprekken met hun mentor. In het tweede jaar worden alle studenten uitgenodigd voor een tweedejaarsgesprek met de studieadviseur.

De visitatiecommissie heeft, op basis van de gesprekken met de studietoelichters en de studenten, een positieve indruk van de begeleiding die studenten krijgen en de controle die bestaat op de studievoortgang van studenten. De studenten met wie de commissie gesproken heeft, zijn over het algemeen tevreden over de begeleiding die zij van de mentoren en de studietoelichter ontvangen. Studenten worden met name in het eerste jaar actief gevolgd. Ook wordt rekening gehouden met studenten die naast hun studie nog meer uitdaging zoeken. Voor excellente bachelorstudenten is een honoursprogramma samengesteld. Daarin volgen zij het vak *Meesters van het Wantrouwen* van het Instituut voor Interdisciplinaire Studies. Daarna volgen zij onderwijs gericht op verdieping of verbreding van het individuele specialisatietraject. In de kritische reflectie merkt de opleiding op dat onderzocht wordt hoe het honoursprogramma verbeterd kan worden zodat het meer aansluit bij de interesse van de studenten. De commissie ondersteunt dit voornemen.

2.1.7 Kwaliteitszorg

De commissie is nagegaan in hoeverre studenten en docenten betrokken en gehoord worden bij het evalueren en verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs. Alle vakken worden na afloop schriftelijk geëvalueerd. Bij nieuwe vakken of bij tegenvallende evaluatieresultaten worden verdiepende panelgesprekken georganiseerd. De uitkomsten zijn beschikbaar voor docenten, hoofddocenten, opleidingsdirecteur, opleidingscommissie, afdelingsvoorzitter (in het kader van de jaargesprekken) en de instituutsdirecteur. De opleidingscoördinator stelt op basis van alle beschikbare informatie per semester een evaluatieverslag op. Dit verslag wordt besproken met de opleidingscommissie. De opleidingscommissie adviseert de opleidingsdirecteur over de evaluaties.

De commissie stelt vast dat de opleiding voldoende zicht heeft op en controle heeft over de kwaliteit van het onderwijs. Tijdens de visitatie gaven zowel docenten als studenten aan dat zij betrokken zijn bij en gehoord worden als het gaat om kwaliteitszorg. De opleidingscommissie is zeer betrokken bij de kwaliteit van het onderwijs en oefent actief invloed uit om de kwaliteit te optimaliseren.

Verbeteringen naar aanleiding vorige onderwijsvisitatie

In de kritische reflectie wordt beschreven welke wijzigingen hebben plaatsgevonden op basis van de aanbevelingen van de vorige visitatiecommissie. De commissie constateert dat een groot aantal van de aanbevelingen is opgepakt. Zo heeft zij vastgesteld dat de staf-studentratio is verbeterd. Ook heeft de opleiding een beoordelingsformulier voor de bachelorscriptie ingevoerd en is het honoursprogramma aangepast. De commissie is van mening dat de opleiding vrij laat is begonnen met het doorvoeren van verbetermaatregelen naar aanleiding van de visitatie. Desalniettemin is er in korte tijd voldoende aandacht aan besteed.

2.2 Overwegingen

De commissie concludeert dat het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen het voor instromende studenten mogelijk maken om de eindkwalificaties te realiseren. De commissie waardeert de nadrukkelijke aandacht in het programma voor wetenschappelijke vorming en academische vaardigheden. De commissie merkt daarbij op dat de aandacht voor de beroepspraktijk te vrijblijvend is. Ze adviseert de opleiding het nieuwe vak *Antropologie en Arbeidsmarkt* verplicht te maken voor alle studenten en in het tweede jaar op te nemen. Ook maakt de structuur van het derde jaar het niet altijd mogelijk voor studenten om de keuzeruimte in te vullen met een stage. De opleiding kent geen veldwerk. De commissie vindt dit een belangrijk onderdeel van de culturele antropologie en raadt aan te

onderzoeken of het haalbaar is om studenten reeds in de bachelorfase veldwerkervaring op te laten doen.

De commissie waardeert de goede opbouw en structuur van het programma en de keuzeruimte daarbinnen. Door een onderverdeling te maken in themamodulen en regiomodulen kunnen studenten zich gedurende de opleiding verdiepen en specialiseren in een thema en regio die aansluit bij de eigen interesses. De opleiding heeft voldoende aandacht voor ‘funderende’ teksten en het bestuderen van complete monografieën. De commissie is positief over de regio specialisatie. Daardoor krijgen studenten de mogelijkheid zich verder te verdiepen in een regio van hun eigen keuze. Daarnaast waardeert de commissie de theoretische verdieping die plaats vindt in met name de Disciplinemodules. De opleiding hanteert daarbij een duidelijk didactisch concept, dat gekenmerkt wordt door een toenemende mate van zelfstandigheid en complexiteit. De commissie vindt het positief dat de opleiding het kleinschalige karakter van de werkgroepen weet te handhaven.

Het rendement van de bacheloropleiding na vier jaar is conform de streefcijfers. Het rendement na drie jaar is laag. De commissie verwacht dat de intakegesprekken met startende studenten en de invoering van het 8-8-4 systeem zullen bijdragen aan het verhogen van het rendement.

De commissie concludeert dat er sprake is van een goede en internationale staf bestaande uit voldoende gekwalificeerde en gemotiveerde docenten. Daarnaast is vanuit de faculteit oog voor het professionaliseren van docenten en worden docenten actief betrokken bij de kwaliteit van het onderwijs.

De commissie constateert dat er vanuit de opleiding voldoende oog is voor de kwaliteit van de onderwijsleeromgeving, waarbij docenten en studenten betrokken zijn. Daarnaast worden studenten goed begeleid. De studievoortgang van studenten wordt adequaat gecontroleerd en worden maatregelen getroffen om deze te bevorderen.

2.3 Conclusie

Bacheloropleiding Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie: de commissie beoordeelt Standaard 2 als **goed**.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

3.1 Bevindingen

In deze standaard worden de bevindingen ten aanzien van de toetsing weergegeven (3.1.1) en vervolgens de vraag beantwoord of studenten de beoogde eindkwalificaties van de opleiding realiseren (3.1.2).

3.1.1 Het systeem van toetsing en beoordeling

De commissie is nagegaan of de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing. Zij heeft gekeken naar het toetsbeleid, de procedures rondom toetsing, de toetsvormen en het functioneren van de examencommissie. De commissie constateert dat er sprake is van een adequaat systeem van toetsing; werkvormen en toetsvormen worden geëxpliciteerd en op elkaar afgestemd, en de opleiding maakt gebruik van gevarieerde toetsvormen.

Toetsbeleid

De universiteit heeft een 'Kader Toetsbeleid' opgesteld, waarin 22 randvoorwaarden zijn geformuleerd waaraan het toetsbeleid van de verschillende opleidingen moet voldoen. Het College Sociale Wetenschappen heeft dit beleid uitgewerkt voor het eigen domein. Dit betekent bijvoorbeeld dat relatie tussen eindkwalificaties, Dublin-descriptoren, leerdoelen, werkvormen en toetsen periodiek getoetst wordt. Daarnaast wordt het vier-ogenprincipe gehanteerd bij het maken van toetsen en wordt er bij schriftelijke tentamens zoveel mogelijk gebruik gemaakt van antwoordmodellen. Bij de beoordeling van de scripties wordt een beoordelingsformulier gebruikt en zijn twee beoordelaars betrokken. De commissie heeft het toetsbeleid bestudeerd en stelt vast dat het omvattend is en op adequate wijze in gaat op alle aspecten van toetsing. Zo wordt in het beleid ingegaan op alle stappen in het toetsproces, van de constructie tot de organisatie van toetsen.

Examencommissie

De examencommissie van de opleiding bewaakt de kwaliteit van de opleiding en het bereiken van de eindtermen van de studenten. In de kritische reflectie wordt aangegeven dat de examencommissie jaarlijks een jaarverslag opstelt. In het jaarverslag over 2010-2011 wordt onder andere ingegaan op de kwaliteit van beoordeling van de bachelorscripties, informatievoorziening van de docenten, het toetsingskader en plagiaatpreventie. De examencommissie houdt zich, volgens de kritische reflectie, onder andere bezig met het adviseren over de Onderwijs- en Examenregeling, verzoeken van studenten en fraude en plagiaatcontrole. Daarnaast ontwikkelt de examencommissie beleid gericht op periodieke controle van de kwaliteit van de toetsen en maakt zij een overzicht van de tentamens waarbij antwoordmodellen gebruikt worden. De examencommissie heeft het afgelopen jaar een steekproef van twaalf bachelorscripties opnieuw beoordeeld.

Tijdens de visitatie heeft de commissie met vertegenwoordigers van de examencommissie gesproken over haar rol bij het implementeren van het toetsbeleid en het bewaken van de kwaliteit van toetsing. Daarin is aangegeven dat de examencommissie geen toetsen beoordeelt. De toetsen worden opgesteld door het team van docenten dat bij het betreffende vak betrokken is. De examencommissie is van mening dat daarmee de kwaliteit van de

toetsen voldoende geborgd is. De examencommissie stimuleert overleg tussen docenten over de afstemming van toetsen. De komende periode zal de examencommissie een beoordelingsformulier ontwikkelen voor de papers die in de themamodulen geschreven worden.

De commissie stelt vast dat er voldoende aandacht is voor het systeem van toetsing van de opleiding. Desondanks is de commissie van mening dat de examencommissie een meer actieve rol kan vervullen in het toetsproces. De commissie raadt de examencommissie aan periodiek een steekproef van toetsen en papers te beoordelen. Daarmee kan de examencommissie haar betrokkenheid bij het bewaken van de kwaliteit van de toetsing vergroten.

Proces rondom toetsing

In de kritische reflectie worden de belangrijkste elementen van de procedure rondom toetsen beschreven. Daarbij geldt als uitgangspunt dat vakken van 6 EC minimaal twee en vakken van 12 EC minimaal drie toetsen kennen. Het onderwijsjaar is verdeeld in twee semesters, die elk bestaan uit perioden van 8, 8 en 4 weken. In de perioden van 8 weken worden de vakken van 12 EC gegeven, in de periode van 4 weken de vakken van 6 EC. De tentamens vinden plaats in de laatste week van elk blok. De tentamendata worden bekend gemaakt in de cursushandleidingen en op het rooster. In de cursushandleiding staan de toetsvormen, de toetsprocedure, data en de beoordelingscriteria beschreven. Tijdens de gesprekken met studenten bleek dat ze voldoende op de hoogte te zijn van de criteria.

In de kritische reflectie wordt beschreven dat de uitslag van een examenonderdeel binnen twintig werkdagen na het tentamen bekend wordt gemaakt. In de cursushandleiding wordt aangegeven op welke wijze studenten inzage kunnen krijgen in het gemaakte tentamen. Alle tussentijdse opdrachten en papers worden over de onderwijsperiode verdeeld. De tussentoetsen worden in de werkgroepen besproken, voor de eindtoetsen wordt een bijeenkomst georganiseerd waarbij studenten de gemaakte toets kunnen inzien.

Toetsvormen

In de kritische reflectie wordt aangegeven dat voor een aantal vakken de toetsvorm vast ligt (bijvoorbeeld papers bij de vakken *Etnografisch Schrijfpracticum*, *Oriëntatiemodule 2* en de Themamodulen). Deze vakken kennen daarnaast ook nog een andere toetsvorm. Voor de andere vakken geldt dat docenten zelf de toetsvormen kunnen bepalen. Dat is mede afhankelijk van de leerdoelen en de opzet van het vak. Nagenoeg alle vakken van de bacheloropleiding kennen meerdere toetsvormen. Er wordt gebruik gemaakt van verschillende toetsvormen: tussentoetsen, eindtoetsen, schrijfopdrachten, paper, participatie, online quizzes, essays, take-home tentamens, voorbereidende lesopdrachten (KAVV), positiepaper, presentatie, boekbespreking, review, kort empirisch onderzoek en interview of observatie. De wegging van de verschillende toetsvormen wordt in de cursushandleiding vermeld.

De verschillende toetsen worden per vak zoveel mogelijk gespreid. In de praktijk betekent dit meestal dat studenten gedurende een aantal weken werken aan een paper, opdrachten of een presentatie. De laatste week van het blok is gereserveerd voor een afsluitende toets, zoals een schriftelijk tentamen.

Tijdens het bezoek heeft de commissie gekeken naar verschillende toetsen. Zij constateert dat de toetsen er over het algemeen adequaat uitzien wat betreft niveau en inhoud. Daarnaast is zij van mening dat het geheel aan toetsen voldoende gevarieerd, doordacht en afgestemd is.

Tijdens de visitatie gaven ook studenten aan dat zij tevreden zijn over de afwisselende toetsvormen en de wijze waarop door de opleiding met toetsing wordt opgegaan. Ook over de feedback die ze ontvangen zijn de studenten over het algemeen tevreden. Zij hebben daarbij opgemerkt dat de wijze waarop de feedback gecommuniceerd wordt, verschilt per docent. De commissie raadt de opleiding aan studenten actief te informeren over de verschillende vormen van feedback en het belang van feedback.

Scriptieprocedure

Tot en met studiejaar 2011-2012 ronden studenten de bacheloropleiding af met een bachelorscriptie. In de kritische reflectie wordt opgemerkt dat studenten over het algemeen vrij lang over de scriptie deden. Daarom is de opleiding in 2010 gestart met scriptieklassen, waarbij studenten in kleine groepjes (van vijf tot tien studenten) begeleid worden bij het schrijven van de scriptie. In de kritische reflectie wordt eveneens aangegeven dat de herprogrammering van de bacheloropleiding ook heeft geleid tot een discussie over de plaats van de bachelorscriptie in het programma. De opleiding wil in het derde jaar een evenwichtig programma aanbieden, waarin ruimte is voor verdieping, verbreding en studie in het buitenland. Dit heeft ertoe geleid dat vanaf studiejaar 2012-2013 de bachelorscriptie niet meer verplicht is. Wel zijn studenten verplicht om twee Themamodulen en de module *Presentatie/Mondeling Examen* te volgen. Bij beide Themamodulen schrijven studenten een paper van 6000 woorden. In de module *Presentatie/Mondeling Examen* wordt getoetst of de student de eindkwalificaties beheerst inzake het zelfstandig bijhouden van literatuur, het formuleren van een sociaal-wetenschappelijke vraag, het zoeken van bronnen en het mondeling rapporteren daarover. De opleiding verwacht dat hiermee de eindkwalificaties gedekt worden en dat aangetoond wordt dat studenten over het vereiste niveau beschikken. De bachelorscriptie biedt studenten, volgens de kritische reflectie, de mogelijkheid zich individueel verder te specialiseren.

Tijdens de visitatie bleek dat studenten over het algemeen tevreden zijn over de begeleiding bij de scriptie. Zij merkten daarbij wel op dat de kwaliteit van de begeleiding per docent kan verschillen. De studenten hebben tevens opgemerkt dat ze graag zouden zien dat de module *Presentatie/Mondeling Examen* niet verplicht is voor studenten die een bachelorscriptie schrijven. Daarnaast vinden studenten het jammer dat de bachelorscriptie niet langer verplicht is.

De commissie vindt het belangrijk dat studenten de bacheloropleiding afronden met een redelijk omvangrijk werkstuk, dat een bijdrage levert aan de academische vorming van studenten. Dat werkstuk dient ook als concreet product waarmee studenten kunnen laten zien wat ze waard zijn, bijvoorbeeld aan potentiële werkgevers. De commissie is van mening dat dit niet per se een bachelorscriptie hoeft te zijn, ook andere vormen (zoals de hierboven genoemde papers en bijbehorende presentatie) zijn wat de commissie betreft geoorloofd.

3.1.2 Gerealiseerde eindkwalificaties

Om een oordeel te vormen over het eindniveau van de studenten, heeft de commissie vijftien scripties opgevraagd (zie Bijlage 7). Bij het selecteren van de scripties is rekening gehouden met de spreiding van cijfers (lage, gemiddelde en hoge cijfers) en begeleiders.

De commissie heeft voorafgaand aan de visitatie haar bevindingen ten aanzien van de bachelorscripties besproken. De commissie concludeert dat de scripties qua inhoud en niveau voldoen aan de eisen die gesteld mogen worden aan een bachelorscriptie op academisch niveau. Zij is het over het algemeen eens met het cijfer dat door de begeleiders is toegekend aan de scripties. Bij de scripties met een hoge beoordeling is sprake van adequaat gebruik van literatuur en theorieën, goed uitgevoerd onderzoek en een heldere structuur en schrijfstijl. De

commissie heeft vastgesteld dat de scripties beoordeeld met een laag cijfer voldoende zijn, maar bijvoorbeeld een onduidelijke probleemstelling hebben, beperkt en eenzijdig gebruik van relevante literatuur en theorieën laten zien en resulteren in een oppervlakkige conclusie. Meer in algemene zin had de commissie de indruk in sommige gevallen te beschikken over een voorlaatste versie van de scriptie. Deze scripties bevatten flink wat taal- en vormfouten.

3.2 Overwegingen

De commissie concludeert dat de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en kan aantonen dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd. Het universiteitsbrede toetsbeleid wordt op dit moment vertaald binnen de opleiding. De commissie is van mening dat de betrokkenheid van de examencommissie bij het bewaken van de kwaliteit van de toetsen vergroot kan worden. Het geheel aan toetsen is volgens de commissie voldoende gevarieerd en sluit aan op de inhoud van de opleiding en het niveau van de studenten; gedurende de opleiding wordt steeds meer zelfstandigheid van studenten verwacht. Nagenoeg ieder vak wordt met twee verschillende toetsvormen afgesloten. Bij het beoordelen van scripties wordt gebruik gemaakt van een standaard beoordelingsformulier en wordt een tweede beoordelaar ingezet.

De commissie heeft zich beraden over de maatregel dat de bachelorscriptie vanaf studiejaar 2012-2013 optioneel wordt. De commissie is tot de conclusie gekomen dat studenten met de twee omvangrijke papers die zij schrijven bij de *Themamodulen* en de bijbehorende presentatie (van de module *Presentatie/Mondeling Examen*) in voldoende mate kunnen laten zien dat zij over de beoogde eindkwalificaties beschikken.

Om het eindniveau van de studenten te bepalen heeft de commissie scripties ingezien van de bacheloropleiding. Op basis van deze scripties, de informatie die zij heeft ingezien tijdens de visitatie en de informatie die zij heeft ontvangen over de uitstroom van de opleiding stelt zij vast dat studenten de beoogde eindkwalificaties realiseren.

3.3 Conclusie

Bacheloropleiding Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie: de commissie beoordeelt Standaard 3 als **voldoende**.

Algemeen eindoordeel

Het eindoordeel over de *bacheloropleiding Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie* is **voldoende**.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van de visitatiecommissie

Prof. dr. A.F. (André) Droogers is emeritus hoogleraar Culturele Antropologie, in het bijzonder religieuze en symbolische antropologie, aan de Vrije Universiteit (VU), Amsterdam. Hij studeerde sociale geografie en culturele antropologie in Utrecht. Hij begon zijn loopbaan als leraar aardrijkskunde. Droogers is werkzaam geweest aan faculteiten in Kongo, Brazilië en Nederland, steeds onderwijs, onderzoek en beheerstaken combinerend. Ook was hij een aantal jaren werkzaam aan het Instituut voor Godsdienstwetenschap van de VU, een onderzoeksinstituut waar religie interdisciplinair bestudeerd werd. In 1974 promoveerde hij aan de VU cum laude op een proefschrift over jongensinitiatie bij de Wagenia, een vissersstam in de omgeving van Kisangani (Kongo). Bij de antropologieopleiding van de VU is hij jarenlang voorzitter van de opleidingscommissie geweest. Hij heeft functies bekleed in de ondernemingsraad van de VU en in het bestuur van de Faculteit Sociale Wetenschappen, waar hij de portefeuille onderwijs onder zijn hoede had. Hij was de eerste VU-medewerker die tot docent van het jaar werd gekozen. Droogers is enkele jaren voorzitter geweest van de Antropologische Beroepsvereniging. Hij was medeoprichter van het Hollenweger Center van de VU en van GloPent, European Research Network on Global Pentecostalism, waar hij een aantal jaren de rol van voorzitter vervulde. Zowel het Hollenweger Center als GloPent is gericht op onderzoek van het Pinksterkerken. Droogers heeft ruim 150 publicaties op zijn naam staan. Behalve op Pentecostalisme hebben die betrekking op religietheorie, methodologie, overgangsrituelen, syncretisme en spel. In 2012 verscheen bij De Gruyter (Berlijn) *Play and Power in Religion: Collected Essays*.

Prof. dr. H. (Rik) Pinxten is hoogleraar in de antropologie en de studie van religies aan de Universiteit Gent. Hij deed onderzoek naar denken en religie bij andere culturen (Navajo Indianen in de USA, migranten in Europa) en naar de filosofische gronden van sociaal-wetenschappelijk onderzoek. Pinxten publiceerde tientallen artikelen in het Nederlands, het Engels, het Frans en het Spaans en een twintigtal boeken. De bekendste zijn *Anthropology of Space* (UPP, USA, 1983), *Culture and Politics* (Berghahn, Oxford, 2004), *The Creation of God* (P.Lang, Frankfurt, 2010), *Culturen sterven langzaam* (Houtekiet, Antwerpen, 1993), *De Strepen van de Zebra* (Houtekiet, Antwerpen, 2007), *Mensen* (Lannoo, Tielt, 2009) en *Het Plezier van het Zoeken* (Houtekiet, Antwerpen, 2011). Pinxten was tussen 2003 en 2010 voorzitter van de Humanistische Vrijzinnige Vereniging van Vlaanderen, de Vlaamse afdeling van Het Humanistisch Verbond (België). Hij is thans voorzitter van het Centrum voor Interculturele Communicatie en Interactie (CICI) van de universiteit van Gent. Samen met Gerard Mortier was hij pleitbezorger voor de oprichting van een progressief MuziekForum 'De Krook' in Gent. In 2004 kreeg hij de Arkprijs van het Vrije Woord voor zijn boek *De Artistieke Samenleving*.

Dr. A (Alexandra) Pillen studeerde af als arts aan de Universiteit Leuven (1994) en promoveerde later in de medische antropologie aan het University College London (UCL, 1995-2000). Sinds 2001 is ze universitair docent Medische Antropologie aan UCL. Haar expertise ligt op het terrein van cross-culturele gezondheidszorg en de antropologie van door oorlog verscheurde of post-conflict samenlevingen. Pillen is auteur van *Masking Terror. How Women Contain Violence in Southern Sri Lanka* (Pennsylvania University Press, Ethnography of Political Violence Series, 2003). In deze monografie geeft ze een gedetailleerde socio-linguïstische analyse van huiselijk en politiek geweld tegen vrouwen in een plattelands-sloppenwijk in Zuid-Sri Lanka. Pillens interesse in de antropologie van door oorlog verscheurde samenlevingen komt bovendien tot uitdrukking in haar rol als adviserend panellid (sinds 2005) van de Harry Frank Guggenheim Foundation for the Study of Human

Violence, Dominance and Aggression in New York. Recent onderzoek richt zich op de toegang van Koerdische vrouwen tot gezondheidszorg in Haringey, VK.

Ir. A. (Adrie) Papma studeerde sociologie aan de Universiteit Wageningen en werkte nadien bij de Universiteit Leiden, SNV, het Ministerie van Buitenlandse Zaken en Hivos. Sinds begin jaren negentig werkt ze bij Oxfam Novib. In 2002 werd Adrie Papma directeur Alliance Building and Corporate Department. Ze was als zodanig medeverantwoordelijk voor diverse internationale campagnes, zoals de campagne 'Make Trade Fair'. In 2006 werd ze herbenoemd tot zakelijk directeur van Oxfam Novib Nederland. In deze functie is Papma verantwoordelijk voor de interne bedrijfsvoering van Oxfam Novib, voor het onderhouden van relaties met de private sector (agri-food business, financiële sector) (overgedragen) en institutionele fondsenwerving. Zij is lid van het Global Team en voorzitter van de Operations Group van Oxfam International. Daarnaast bekleedt Adrie Papma verschillende bestuursfuncties, onder andere bij INTRAC, World Social Forum, Partos, EVS, IDH, AIV / COS en Agriprofocus.

R. (Reinout) Meijnen MA heeft in 2011 de master Cultural Anthropology and Development Sociology aan de Universiteit Leiden afgerond. Zijn afstudeeronderwerp betrof carrièreperspectieven en interactie met ontwikkelingsorganisaties van jonge vuilniswerkers in Egypte. Tijdens zijn studietijd was hij actief in verschillende studentenorganisaties, waaronder als voorzitter van studievereniging Itiwana, etnologisch debatdispuut WDO en de Landelijke Samenwerking Studenten Antropologie (LaSSA). Vanuit deze laatste rol raakte hij betrokken bij de Antropologen Beroepsvereniging, waar hij als bestuurslid de vernieuwing van de website en het bijeenbrengen van een webredactie organiseerde. Reinout werkte in 2010 en 2011 als redactieassistent bij The Broker, een online tijdschrift over ontwikkelings- en globaliseringsvraagstukken. In 2011 en 2012 werkte hij als fondsenwerver voor Hoqook, een lokale mediaorganisatie in Egypte, gericht op mensenrechten en democratisering. Terug uit Cairo werd hij actief voor Amnesty International als landenmedewerker Egypte. Sinds oktober 2012 is hij weer aan het werk voor The Broker, nu als webredacteur. Ook voor de website van de ABv, antropologen.nl, is hij weer actief als hoofdredacteur.

Bijlage 2: Domeinspecifiek referentiekader

Culturele antropologie en ontwikkelingssociologie bestuderen overeenkomsten en verschillen tussen mensen en hun verandering door processen van ontwikkeling. Zij hanteren daartoe een breed scala aan kwalitatieve en kwantitatieve sociaal-wetenschappelijke methoden, waarbij veelal etnografisch veldwerk een prominente plaats inneemt. Het Nederlandse domein is te vergelijken met de collectieve benchmark voor Anthropology van de Quality Assurance Agency for Higher Education, UK. In Groot-Brittannië geldt echter een disciplinaire reikwijdte van culturele antropologie naar biologische antropologie die in Nederland niet of nauwelijks van toepassing is. In plaats daarvan strekt het Nederlandse disciplinaire domein zich uit van culturele antropologie tot vergelijkende sociologie en ontwikkelingsstudies. Net als de Britse zusterdiscipline neemt het vak bovendien veel kenmerken van de humaniora in zich op, zonder daarmee het fundament van de sociale wetenschap te verlaten. De diverse opleidingen in Nederland kiezen in deze (inter-)disciplinaire ruimte elk hun eigen positie en een eigen theoretisch en methodologisch profiel. Terwijl van elke opleiding Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie verwacht wordt dat zij onderstaande minimumeisen verwezenlijkt, veronderstelt het respect voor de eigenheid van een opleiding en voor de diversiteit van de discipline tussen universiteiten dat elke opleiding in de eerste plaats wordt beoordeeld op de wijze waarop zij erin slaagt de eigen doelstellingen te realiseren.

Het hieronder gespecificeerde referentiekader is een aangepaste en meer beknopte versie van het kader gepresenteerd in het landelijke visitatierapport Culturele Antropologie van 2006 (pp. 19-26).

1. Het onderwijsprogramma

A. Doelstelling en aard van de opleidingen

De bachelor- en masteropleidingen die in de visitatie Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie (hierna: CA/OS) worden beoordeeld, hebben als doel studenten op te leiden tot een academische bachelor, met verdieping, dan wel meer specialisatie in de master op wetenschappelijk niveau op het gebied van het object van studie. Daarnaast bereiden ze studenten voor op een academische en/of maatschappelijke loopbaan waarbij de kennis, analytische en onderzoeksvaardigheden die binnen de studie verworven zijn, kunnen worden aangewend. Dit betekent dat zowel het wetenschappelijke niveau als de maatschappelijke relevantie worden gegarandeerd. Actuele ontwikkelingen binnen het vakgebied krijgen voldoende aandacht in de opleiding.

De bachelor- en masteropleidingen Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie hebben een aantal doelstellingen. Zij bieden:

- Kennis van en inzicht in de in het vakgebied gebruikelijke algemene theorieën, concepten, methoden en analytische instrumenten;
- Kennis van en inzicht in de wijze waarop dit wetenschappelijke instrumentarium het begrip van, dan wel de interventie in, (actuele) maatschappelijke vraagstukken en praktijksituaties kan verbeteren;
- Kennis van en inzicht in de meerwaarde van een wetenschappelijke benadering van cultuur, sociale relaties en ontwikkeling;
- een kader waarbinnen de student probleemgericht theorie en kennis toepast om tot een beargumenteerd en kritisch standpunt te komen ten opzichte van enkele wezenlijke gebieden van lopend onderzoek.

De bacheloropleiding biedt een algemene en brede basisopleiding en leidt op tot een elementair academisch niveau. De masteropleiding biedt specialisatie en verdieping per vakgebied of combinatie van vakgebieden.

Doelstellingen en eindtermen algemeen

- De eindtermen van de opleiding zijn mede gebaseerd op de wettelijke regelingen, op de ontwikkelingen in het wetenschaps- en vakgebied, op de arbeidsmarkt voor de afgestudeerden, op didactische inzichten en op voor het vakgebied relevante maatschappelijke ontwikkelingen;
- De keuzes die daarbij door de opleiding zijn gemaakt zijn helder en expliciet vastgelegd in het onderwijsbeleid van de opleiding en vertaald naar het opleidingsprofiel;
- De formulering van doelstellingen en eindtermen is helder, concreet, en toetsbaar;
- In de doelstellingen en eindtermen komt het wetenschappelijk niveau van de opleiding concreet tot uitdrukking;
- De eindtermen zijn richtinggevend voor de inhoud en de vormgeving van het onderwijsaanbod;
- Doelstellingen en eindtermen zijn zowel geformuleerd op het niveau van de opleiding als op programmafase en cursusniveau;
- De docenten werken aantoonbaar binnen het kader van de eindtermen van de opleiding;
- Er is sprake van een herkenbare samenhang tussen de eindtermen van de opleiding en de doelstellingen op cursusniveau, programmafase en programmaniveau.

Minimale inhoudseisen ten aanzien van de vak kennis

Afgestudeerden hebben:

- Kennis van en inzicht in de voornaamste theoretische stromingen en enige actuele thema's binnen het vak;
- kennis van en inzicht in een substantieel aantal veldstudies (monografieën);
- kennis van en inzicht in de geschiedenis van het vak;
- kennis van en inzicht in de ethiek van sociaal-wetenschappelijk onderzoek;
- kennis van en inzicht in de methodologie, methoden en technieken van onderzoek;
- ervaring met het beoordelen en zelf verrichten van wetenschappelijk onderzoek;
- kennis van en inzicht in de verhouding tussen thematische en regionale specialisatie;
- inzicht in de positie van CA/OS ten opzichte van andere wetenschappelijke disciplines;
- het vermogen tot schriftelijk en mondeling rapporteren;
- inzicht in de toepassingsmogelijkheden van CA/OS onderzoek.

B. Eindtermen en kwalificaties bacheloropleiding

Algemeen, aansluiting en eisen eerste jaar

- De opleiding besteedt zorg aan de voorlichting en de aansluiting op de vooropleiding van eerstejaarsstudenten;
- De opleiding geeft eerstejaars studenten een duidelijk en breed beeld van het vak en wat het vak vraagt van haar toekomstige beoefenaars;
- De opleiding gaat zorgvuldig om met selectie en uitval van studenten tijdens het eerste jaar en voorziet in een tijdig studieadvies.

De domeinspecifieke kennis en vaardigheden waarover bachelorstudenten bij het behalen van hun diploma dienen te beschikken worden hieronder aangegeven, met dien verstande dat elke opleiding naar haar aard en invalshoek verschillende keuzes maakt en accenten legt. Het diploma geeft toegang tot één of meer masterprogramma's.

Kennis

- Beheersen van de grondbeginselen van de kerndisciplines van de betreffende studie en een algemeen inzicht in de methodologie van de bestudeerde disciplines;
- Verdiepte kennis van één of meer deelgebieden van de betreffende studie;
- Kennis van de wetenschapsfilosofische achtergronden van het onderzoek op het bestudeerde terrein.

Vaardigheden

De bachelorafgestudeerde is in staat om:

- Antropologische en ontwikkelingssociologische kennis en analyses te reproduceren, en schriftelijk en mondeling op toegankelijke wijze te presenteren;
- De relevante wetenschappelijke teksten te lezen, deze te analyseren en te interpreteren en daarover een standpunt te verdedigen;
- De gangbare onderzoeksmethoden en –technieken van de betreffende disciplines passief te beoordelen en in sommige gevallen actief toe te passen, met inzicht in de volledige empirische cyclus van probleemdefinitie en bibliotheekonderzoek, via dataverzameling, tot data-analyse en rapportage.

Afstemming op het afnemend veld

De opleiding kan aantonen dat zij de eindkwalificaties heeft afgestemd op de verwachtingen van het afnemend veld. Bachelorstudenten beschikken over voldoende vaardigheden om in diverse organisaties met de nodige supervisie werk op academisch niveau te verrichten.

Academische vaardigheden en attitudes

Bachelorafgestudeerden hebben een onderzoekende grondhouding, zijn nieuwsgierig naar de empirie, staan kritisch ten opzichte van populaire theorieën en benaderen sociaal-culturele diversiteit vanuit een door wetenschappelijk inzicht geïnformeerde reflectie op de eigen positie en verantwoordelijkheid.

C. Eindtermen en kwalificaties masteropleiding

De masteropleiding bouwt wat betreft kennis en vaardigheden voort op de bacheloropleiding. Onderstaande eindtermen zijn van toepassing afhankelijk van de door de opleiding gekozen specialismen, studieobjecten en invalshoeken. Studenten die een master hebben afgerond in een van de opleidingen CA/OS beschikken over de volgende eigenschappen:

Kennis

- Kennis van en het vermogen tot actieve deelname aan de wetenschappelijke activiteiten van de disciplines, in het bijzonder op het gebied van de gevolgde specialisatie. Dit impliceert voldoende kennis en inzicht voor het zelfstandig opzetten en uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek;
- Grondige kennis van en inzicht in de meest belangrijke theorieën en kernbegrippen, onderzoeksmethoden en –technieken;

- Kennis van de complexiteit en diversiteit van het vakgebied en het vermogen om deze kennis bij de beoordeling van eigen en ander onderzoek toe te passen.

Vaardigheden

De masterafgestudeerde is in staat om:

- Deel te nemen aan een discussie met vakgenoten, en beschikt over de daarbij behorende schrijf-, lees-, luister-, en spreekvaardigheden;
- (Onder begeleiding) zelfstandig onderzoek te doen, door actieve beheersing van de onderzoeksmethoden en –technieken van het betreffende vakgebied;
- Gegevens op een diepgaand academisch niveau te analyseren, te vergelijken, kritisch te toetsen, en hiervan op een heldere wijze schriftelijk en mondeling verslag te kunnen doen;
- De kennis van verschillende bestudeerde domeinen te integreren.

Afstemming op het afnemend veld

Afgestudeerden beschikken over voldoende van de genoemde vaardigheden om zelfstandig academische beroepen of functies te kunnen vervullen waarvoor een wetenschappelijke masteropleiding CA/OS vereist of dienstig is. Onder academische beroepen worden die beroepen verstaan waarin duurzame kennisontwikkeling, -verwerving of –verwerking, de daarmee gepaard gaande onzekerheid, en de daarvoor vereiste verantwoordelijkheid samengaan.

Academische vaardigheden en attitudes

Afgestudeerden van de masteropleiding zijn in staat zelfstandig wetenschappelijk onderzoek te verrichten, zich een zelfstandig oordeel te vormen over maatschappelijke vraagstukken op hun wetenschappelijk terrein, en in staat tot verregaande reflectie op de ethische, historische, methodologische en sociale aspecten van de wetenschap die zich richt op hun object van studie. Hun directe ervaring met onderzoek naar menselijke diversiteit geeft hen kritische distantie ten opzichte van culturele en sociale patronen in de eigen en in andere samenlevingen.

D. Inhoud/programma

Afhankelijk van de eigen aard van de opleiding wordt het bachelorprogramma inhoudelijk zo ingericht dat voldoende aandacht is besteed aan academische vorming, analyse en redactie van wetenschappelijke producten en de empirische cyclus. Zij wordt afgesloten met een integratieve opdracht, zoals een bachelorscriptie.

De masteropleiding realiseert een verdieping van de algemene doeleinden en theoretische en methodologische inzichten verworven in de bacheloropleiding, door middel van specialisatie en een individuele proeve van bekwaamheid (zoals een leeronderzoek of een afstudeerstage), en wordt afgesloten door een integratieve opdracht (bijvoorbeeld een masterscriptie). De procedures en beoordelingscriteria van dit wetenschappelijke product zijn helder en expliciet vastgelegd en worden transparant toegepast.

E. Omgevingsfactoren

In een beperkte opleidingsbeoordeling wordt een aanzienlijk deel van de beoordeling van omgevingsfactoren overgelaten aan de instellingsaudit (zoals beheer en interne kwaliteitszorg). Voor dit domeinspecifieke kader zijn echter de volgende aspecten van belang:

Internationalisering

Culturele antropologie en ontwikkelingssociologie richten zich bij uitstek op de globale reikwijdte van de in de discipline(s) verworven kennis en vaardigheden. Dat impliceert dat

- De opleiding een duidelijke en geëxpliciteerde visie heeft op de internationalisering van het vakgebied;
- De opleiding actief gebruik maakt van een internationaal netwerk van onderwijsinstellingen en onderzoekers, en deze inzet bij buitenlandse stages of leeronderzoek van studenten;
- De visie van de opleiding op onderzoek van maatschappelijke vraagstukken zich niet beperkt tot de Europese of Noord-Amerikaanse samenleving;
- Waar mogelijk buitenlandse studenten worden gestimuleerd bij de opleiding onderwijs te volgen, en de betreffende infrastructuur van de opleiding daarop is afgestemd;
- Afgestudeerden beschikken over de specifieke vaardigheden die vereist zijn om kennis op te doen over, dan wel onderzoek te doen in, de delen van de wereld waar zij zich in specialiseren.

Arbeidsmarkt

Culturele antropologie en ontwikkelingssociologie leiden op tot werk in een zeer divers afnemend veld. Een opleiding heeft een expliciete visie op dit werkveld en onderhoudt waar mogelijk contacten met dit werkveld, bijvoorbeeld door een actief alumnibeleid.

Studenteninstroom

De opleiding heeft de wettelijke eisen aan de toelaatbaarheid van studenten vertaald naar haar onderwijsprogramma en de daarin beschikbare leerroutes voor studenten met verschillende vooropleidingen. Daaronder vallen eveneens een expliciet vrijstellingenbeleid en een onderwijsaanbod om deficiënties in kennis en vaardigheden weg te werken. De opleiding besteedt zorg aan het signaleren van veranderingen in de instroom, aan het in stand houden van de kwaliteit van studievoordigheden en –houding van studenten, en het tijdig signaleren van studieproblemen.

De onderwijsorganisatie

De samenhang, sturing en waar nodig, verbetering van het onderwijs worden gewaarborgd door effectief opleidingsmanagement, een goede interne werk- en overlegstructuur en een duidelijk studentenbegeleidingssysteem.

Bijlage 3: Beoogde eindkwalificaties

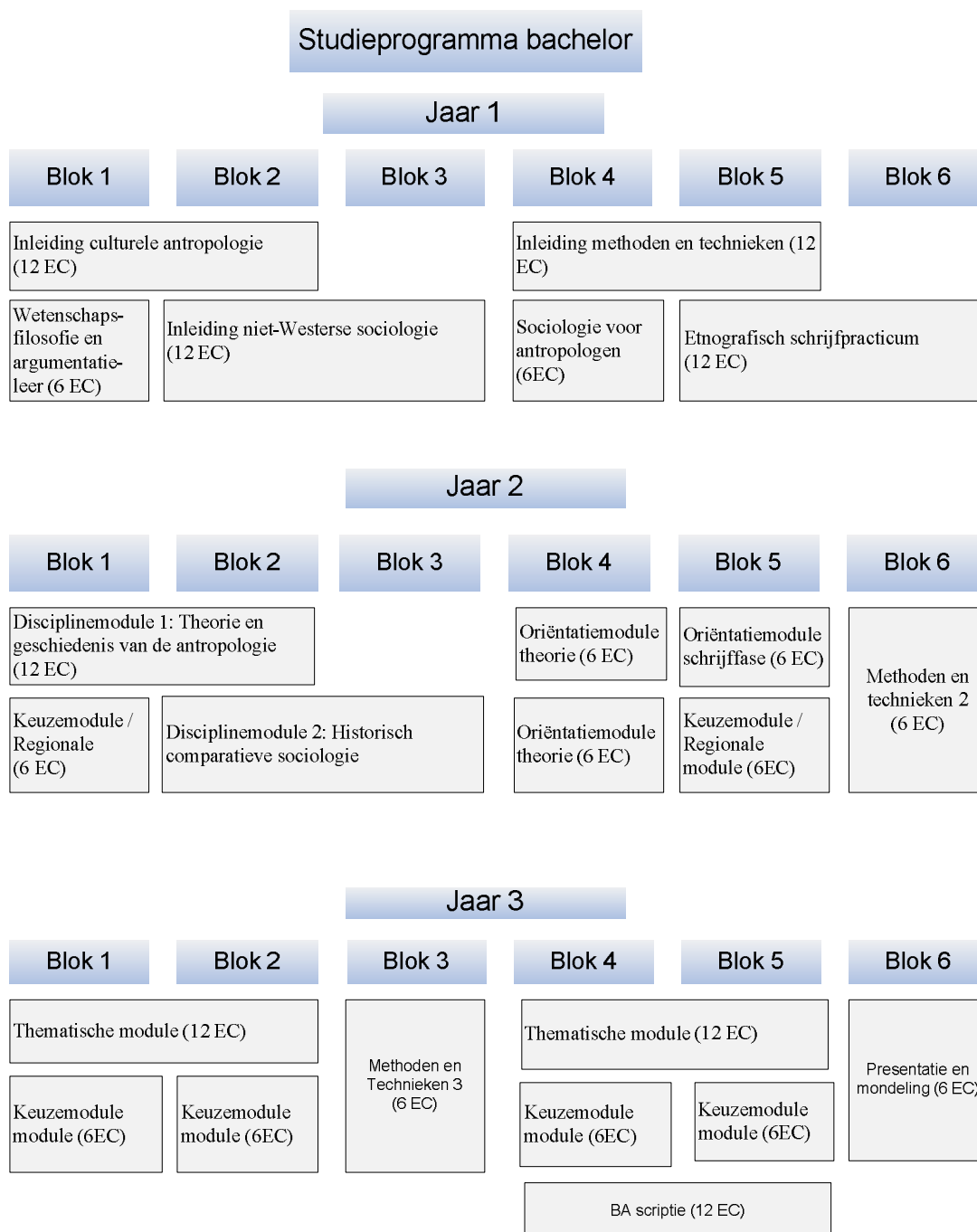
Bij de voltooiing van de opleiding dient de student:

- a) in staat te zijn de ontwikkelingen binnen het vakgebied van de Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie in hoofdlijnen zelfstandig te volgen. Dit houdt in dat de afgestudeerde zich de inhoud van de betreffende vakliteratuur eigen kan maken, kritisch kan beoordelen en in de eigen werksituatie kan toepassen;
- b) in staat te zijn de diversiteit van menselijke samenlevingsverbanden en culturen te begrijpen in hun specifiek eigen termen en deze inzichten toe te passen op concrete situaties;
- c) in staat te zijn vraagstukken op het terrein van samenleving en cultuur te begrijpen en te analyseren en zowel schriftelijk als mondeling de bevindingen te presenteren;

Daartoe dient de afgestudeerde te beschikken over de volgende kennis, inzichten en vaardigheden:

- a) kennis van de sociaal-culturele variatie en complexiteit van samenlevingsverbanden.
- b) etnografische en sociaal-historische kennis van een specifieke regio;
- c) kennis van en inzicht in de voornaamste maatschappijopvattingen en theoretische stromingen zoals die in de sociale wetenschappen, en in het bijzonder in de Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie zijn ontwikkeld;
- d) de vaardigheid relevante bronnen van informatie met betrekking tot sociale en culturele verschijnselen te vinden, te verwerken en kritisch te beoordelen;
- e) de vaardigheid geraadpleegde bronnen op systematische en wetenschappelijk wijze te verantwoorden (hanteren van index, opstellen van literatuurlijst, citeren);
- f) de vaardigheid een bespreking over een onderwerp op het vakgebied te leiden;
- g) voldoende kennis van kwalitatieve en kwantitatieve methoden en technieken van sociaalwetenschappelijk onderzoek om de resultaten van onderzoek te kunnen evalueren en onderzoeksvragen en opdrachten te kunnen formuleren;
- h) voldoende kennis om de ethische en morele aspecten van de antropologische onderzoekspraktijk te kunnen beoordelen.

Bijlage 4: Overzicht van het programma

Bijlage 5: Kwantitatieve gegevens over de opleiding

Instream

Cohortomvang en samenstelling bachelor (B1.1)												
Cohort	Voltijdopleiding					Totaal	Deeltijdopleiding					Totaal
	VWO	HBO prop	HBO	Buitenland	Overig		VWO	HBO prop	HBO	Buitenland	Overig	
04/05	61	16	17	3	18	115	0	1	7	0	5	13
05/06	70	13	18	5	13	119	0	1	10	0	3	14
06/07	67	20	23	2	13	125	0	1	10	0	2	13
07/08	82	9	26	3	14	134	1	1	8	1	8	19
08/09	85	13	29	3	8	138	2	0	11	0	6	19
09/10	100	20	30	7	10	167	1	0	9	0	4	14

Uitval

Cohort	Voltijdopleiding					Deeltijdopleiding				
	Omvang cohort	Na 1 jaar	Na 2 jaar	Na 3 jaar	Selectiviteit van 1e jaar	Omvang cohort	Na 1 jaar	Na 2 jaar	Na 3 jaar	Selectiviteit van 1e jaar
	N=	%	%	%	%	N=	% **			
04/05	61	28	34	36	77					
05/06	70	29	33	33	87					
06/07	67	37	43	45	83					
07/08	82	33	41	*41	*79	1				
08/09	73	26	*29			2				
09/10	100	*16				1				

*Voorlopige cijfers op peildatum 1 oktober.

**Percentage wordt niet vermeld als het totaal kleiner is dan 4.

Rendement

Bachelorrendement van herinschrijvers opleiding (en HOOP binnen instelling)								
(VWO instroom) (B5.1)								
Cohort	Voltijdopleiding				Bachelorrendement van herinschrijvers			
	Omvang herinschrijvingen	% van totale cohort	na 3 jaar	na 4 jaar	na 5 jaar	na 6 jaar	> 6 jaar	hoop/instelling
	N=	%	%	%	%	%	%	%
04/05	44	72	25	64	80	82		
05/06	50	71	14	66	74			
06/07	42	63	17	57				
07/08	55	67	16	71*				
08/09	54	74						
09/10	84	84						

Bijlage 6: Bezoekprogramma

11 juni

Van	Tot	Bijeenkomst	Deelnemers
08.30	09.30	Management (+ short presentation)	Prof.dr Edward de Haan (decaan FMG) Prof. dr Mark Rutgers (dir GSSS en vervanging Dr Alex Edmonds, dir MAS) Dr Johan Post (dir CSW) Prof. dr Niko Besnier (voormalig directeur MCA) Dr Alex Strating (dir M/BCA) Dr Barak Kalir (dir CAS). Presentation: Dr Alex Strating.
09.45	10.45	students (Ba+Ma CA)	Femke van Casteren (BCA) Esther Schoorel (BCA) Tom Vandenberghe (BCA) Leonie Cosijnse (BCA) Jasmijn Post (BCA) Koen Lucassen (MCA) Noelle Steneker (MCA).
11.00	12.00	staff (Ba+Ma CA)	Dr Yolanda van Ede (MCA) Dr Francio Guadeloupe (BCA) Dr Tina Harris (MCA) Dr Julie McBrien (BCA), Dr. Gerben Moerman (BCA) Dr Milena Veenis (BCA)
12.00	12.45	lunch	
12.45	14.00	Educational Committee	Prof. dr Mario Rutten (vz. CAS) Nathalie Noach (CAS) Dr Oskar Verkaaik (vz. CA) Adam Abu Khamis (studentlid CA) Michelle de Gruijl (studentlid CA) Anja Hiddinga (vz MAS) Ben Belek (studentlid MAS).
14.00	14.15	Break	
14.15	15.00	Exam committee and student advisors	Dr Rob van Ginkel (vz CA) Dr Rosanne Rutten (vz CAS/MAS) Dr Gerben Nooteboom (CAS) Dr Anja Hiddinga (vz MAS) Dr Vincent de Rooij (CA) Drs Marieke Brand (sta MCA) Drs Lieve de Coninck (sta BCA) Iris Vuurmans (sta CAS) drs Edwin v/d Vlist (sta MAS).
15.00	17.00	Tour and meeting committee	Drs Edwin v/d Vlist leidt rond
17.00	18.00	alumni	Bram Colijn, MSc (CAS) Bianca Simons, MSc (MAS) Anna Sesay, Bsc (BCA) Joni van de Sand, Msc (MCA) Bianca Simons, Msc (MAS) Klaartje Klaver, Msc (MAS).

12 juni

08.30	09.30	Students (MAS)	Tamara van der Putten Koenraad Verheij Paul Lotay Britt Myren wordt nog aangevuld tot 6 studenten.
09.30	10.30	Staff (MAS)	Dr Stuart Blume Dr Trudie Gerrits Dr Danny de Vries Dr Winny Koster.
10.30	11.30	Students (CAS)	Jasne Krooneman Jofelle Tesorio Willy Sier Sjoerd Esschendal Dorien Theuns Bo Janssen
11.30	12.30	Staff (CAS)	Dr Leo Douw Dr Tina Harris Prof. dr Willem van Schendel Dr Freek Colombijn Drs Marloes van Westrienen Dr Julie McBrien.
12.30	13.15	Lunch	
13.15	13.45	Preparation end meeting management	
13.45	14.45	End meeting management	Prof.dr Edward de Haan (decaan FMG) Prof. dr Mark Rutgers (dir GSSS) Dr Johan Post (dir CSW) Prof. dr Niko Besnier (voormalig directeur MCA) Dr Alex Strating (dir M/BCA) Dr Barak Kalir (dir CAS) Dr Alex Edmonds, dir. MAS)
14.45	16.30	Meeting committee, formulating results	
16.30	17.30	Formal preliminary report and drinks	All

Bijlage 7: Bestudeerde bijlagen en documenten

- Scripties / essays en beoordelingsformulieren;
- Voorlichtingsmateriaal;
- Studiemateriaal: boeken en syllabi, readers, studiehandleidingen;
- Verplichte literatuur die studenten zelf (via internet) verzamelen;
- Voorbeelden van werkstukken, portfolio's, onderzoeksverslagen van studenten;
- Scriptiereglementen en richtlijnen voor het maken van werkstukken;
- Stagereglementen/handleidingen;
- Tentamen- en examenreglement;
- Toetsmaterialen (tentamens, toetshandleiding, toetsbeleid en dergelijke) met modelantwoorden;
- Recente verslagen Opleidingscommissie, Examencommissie, onderwijsjaarverslagen, bachelor-masterovergangsregelingen;
- Onderwijs- en curriculumevaluaties, studententevredenheidsmonitor(en), etc.;
- Alumni-enquêtes;
- Materiaal over de studieverenigingen;
- Jaarverslagen (onderwijs, onderzoek, laatste drie jaar).

Studentnummers van de geselecteerde bachelorscripties

5882788	5894166	6148506	5967813	5749611
5616107	5695791	5674786	5613612	5738490
518999	5646391	5812666	5824419	5824435

Bijlage 8: Onafhankelijkheidsverklaringen

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: A. F. DROOËRS

ADRES: LARIKLAAN 2
3971 RB DRIEBERGEN

IS ALS DESKUNDIGE / ~~SECRETARIS~~ GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE
OPLEIDING: CULTURELE ANTROPOLOGIE

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: DRIEBERGEN

DATUM: 20.4.12

HANDTEKENING:

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized initial 'G' followed by several horizontal strokes.

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM:

A. Pijpe

ADRES:

Hoogweg 109 A 2691 PC Monster

IS ALS DESKUNDIGE / ~~SECRETARIS~~ GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden kunnen beïnvloeden;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS:

Utrecht

DATUM:

20/4/2012

HANDTEKENING:

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'M. de Vries', is written over a horizontal line. The signature is cursive and somewhat stylized.

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING
INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM:

TINKTEN, Hendrik

ADRES:

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS:

Utrecht

DATUM:

20-09-12

HANDTEKENING:

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, sweeping initial letter followed by a few smaller characters.

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: *ALEXANDRA PILEN*

ADRES: *DEPARTMENT OF ANTHROPOLOGY - UNIVERSITY COLLEGE LONDON,
14 TAVISTOCK ST
LONDON WC1H 0PW
UK*

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS:

Utrecht

DATUM:

20-5-12

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE *Reinout Meijnen*

NAAM:

ADRES: *Vrouwenweg 1a
2322 LJ Leiden*

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Utrecht

DATUM: 20 april 2012

HANDTEKENING:

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'R. Meijer', is written over the 'HANDTEKENING:' label.

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

T. Buisin'g

NAAM:

~~T. Buisin'g~~

ADRES:

De oude Werenbeek 20
7339 EZ Ugedelen

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOULDEN KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Utrecht*

DATUM: *20-4-2012*

HANDTEKENING:

A handwritten signature in black ink, consisting of a stylized, cursive script that is difficult to decipher but appears to be a personal name.

Bijlage commissiesamenstelling

Radboud Universiteit Nijmegen (2 opleidingen)	B Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie (50035)	Voltijd	31-12-2013
	M Anthropology and Development Studies (60253)	Voltijd	31-12-2013
Secretaris:	Floor Meijer		
Commissieleden	André Droogers Rik Pinxten Alexandra Argenti-Pillen Adrie Papma Reinout Meijnen		
Vrije Universiteit Amsterdam (2 opleidingen)	B Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie (50035)	Voltijd	31-12-2013
	M Social and Cultural Anthropology (60049)	Voltijd, deeltijd	31-12-2013
Secretaris:	Floor Meijer		
Commissieleden	Michiel Baud Inge Hutter Alexandra Argenti-Pillen Adrie Papma Reinout Meijnen		
Universiteit van Amsterdam (4 opleidingen)	B Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie (50035)	Voltijd, deeltijd	31-12-2013
	M Culturele Antropologie en Sociologie der Niet- Westerse Samenlevingen (66614)	Voltijd, deeltijd	31-12-2013
	M Medische Antropologie en Sociologie (60198)	Voltijd, deeltijd	31-12-2013
	M Contemporary Asian Studies (60211)	Voltijd	31-12-2013
Secretaris:	Titia Buising		
Commissieleden	André Droogers Rik Pinxten Alexandra Argenti-Pillen Adrie Papma Reinout Meijnen		
Universiteit Utrecht (3 opleidingen)	B Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie (50035)	Voltijd	31-12-2013
	M Culturele Antropologie (60745)	Voltijd	31-12-2013
	M Latijns-Amerika studies (60174)	Voltijd	31-12-2013
Secretaris:	Titia Buising		
Commissieleden	André Droogers Rik Pinxten Alexandra Argenti-Pillen Adrie Papma Reinout Meijnen		
Universiteit Leiden (2 opleidingen)	B Culturele Antropologie en Ontwikkelingssociologie (50035)	Voltijd	31-12-2013
	M Cultural Anthropology and Development Sociology (60156)	Voltijd	31-12-2013
Secretaris:	Titia Buising		
Commissieleden	André Droogers Rik Pinxten		